

PRITARTA

Kauno miesto savivaldybės tarybos

2014 m. liepos 10 d.

sprendimu Nr. T- 418

PATVIRTINTA

Kauno lopšelio-darželio „Smalsutis“
direktorius

2014 m. rugpjūčio 1 d.

įsakymu Nr. V-91

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „SMALSUTIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Ikimokyklinio ugdymo programos teikėjas

Kauno lopšelis-darželis „Smalsutis“ savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymu, Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro teisės aktais bei Reikalavimų valstybinių ir savivaldybių mokyklų nuostatams pagrindu parengtais lopšelio – darželio nuostatais bei atliepia Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“.

Priklausomybė – Kauno miesto savivaldybės.

Grupė – neformaliojo švietimo mokykla.

Tipas – lopšeliai-darželiai.

Adresas – Taikos pr. 72, Kaunas.

Telefonas (8-37) 45 46 20.

Lopšelis-darželis „Smalsutis“ yra juridinis asmuo, Kauno miesto savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Darbo forma – dieninė.

Programa parengta nacionalinių programų pagrindu, t. y. „Ankstyvojo ugdymo vadovu“, valstybine „Vaikų darželių programa „Vėrinėlis“, „Ikimokyklinio ugdymo gairėmis. Programa pedagogams ir tėvams“, „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašo“ projekto rekomendacijomis.

1.2. Vaikai ir jų poreikiai

Lopšelių-darželių „Smalsutis“ vidutiniškai lanko 123 vaikai nuo 1,5 iki 6-7 metų, dauguma Gričiupio seniūnijos, taip pat Dainavos seniūnijos ir kitų seniūnijų vaikai.

Lopšelyje-darželyje veikia šešios grupės, kuriose ugdomi ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai. Lopšelių-darželių lanko ir integruotai ugdomi vidutiniškai 39% specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų, turinčių kalbėjimo ir kalbos sutrikimus. Jiems teikiama korekcinė logopedo pagalba. Kūno kultūros pedagogo pagalba teikiama apie 30% vaikų, turinčių laikysenos sutrikimus, pėdos deformacijas ir kt.

Lopšelio-darželio aplinka, erdvios ugdymo (si) patalpos atliepia ir tenkina vaikų poreikius, nes yra vaikų žaidimų grupės su atskirais miegamaisiais, salė, logopedinis kabinetas, korekcinės mankštos kabinetas, vaikų biblioteka, didelės vaikų žaidimų aikštelės lauke.

Lopšelyje-darželyje ugdymo procesas organizuojamas kūrybiniu – visuminiu ugdymo metodu, taikant aktyviusius, į vaiką orientuotus ugdymo būdus ir metodus, Valdorfo pedagogikos elementus.

Atsižvelgiant į vaikų amžių, tenkinami svarbiausi individualūs vaikų ugdymo (si) poreikiai: fizinio, emocinio, socialinio saugumo, judėjimo, bendravimo, pažinimo, pripažinimo, žaidimo, saviraiškos ir kūrybinės raiškos, nes grupių aplinkos, įranga, priemonės, išplanavimas skatina kiekvieno vaiko vystymąsi, vaikai patys renka veiklas, žaislus, žaidimus.

Lopšelio-darželio lauko aplinkos ypač dėkingos vaikų kūrybiškumui, judėjimui plėtoti: atnaujintos lauko priemonės, lauko žaidimų aikštelių teritorijos papildytos naujomis, spalvingomis sveikatingumui, judėjimui skirtomis priemonėmis, kurios gražiai dera su įvairiais kelmeliais, kalneliu, diegiant tradicinį ugdymą, etnokultūrinės vertybes, Valdorfo pedagogikos elementus ugdymo procese.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. ISAK-179 „Dėl Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programos“, 2008 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. ISAK-1469 „Dėl Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programos įgyvendinimo priemonių plano“ ir atliepian tikslą „rengti jaunąją kartą savarankiškai, funkcionaliai ir gyvybingai veiklai, galinčiai užtikrinti kartų kaitą“, lopšelyje – darželyje perteikiamos vaikams žinios, padedančios išsiugdyti dorovingos, brandžios, savarankiškos, kritiškai mąstančios asmenybės bruožus, ugdoma pagarba ir pakantumas žmogui, neatsižvelgiant į jo lytį, amžių, rasę, etniškumą, neįgalumą, religines pažiūras.

1.3. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje „Smalsutis“ ugdymo procesą organizuoja kompetentinga pedagogų ir specialistų komanda, kurie pripažįsta šias vertybes: meilę vaikams, išmintį, tikėjimą, teisingumą, santarvę, kuklumą, atvirumą pokyčiams. Dirba 13 pedagogų: iš jų 8 pedagogės yra įgijusios

ikimokyklinio ugdymo aukštąjį universitetinį ar neuniversitetinį išsilavinimą, 2 aukštesnį išsilavinimą. Viena pedagogė yra įgijusi edukologijos magistro kvalifikacinį laipsnį, 4 pedagogės yra įgijusios ikimokyklinio ugdymo vyresniosios auklėtojos kvalifikacinę kategoriją, 3 pedagogės yra įgijusios ikimokyklinio ugdymo auklėtojos metodininkės kvalifikacinę kategoriją, 1 pedagogė yra įgijusi tarptautinį ikimokyklinės Valdorfo pedagogikos kursų sertifikatą. Specialistų komanda - muzikos pedagogė yra įgijusi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, logopedės – įgijusios aukštąjį universitetinį išsilavinimą, vyresniosios logopedės, logopedės metodininkės kvalifikacines kategorijas, kūno kultūros pedagogas yra įgijęs aukštąjį universitetinį išsilavinimą, vyresniojo kūno kultūros mokytojo kvalifikacinę kategoriją.

Pedagogų kaita maža, jų kvalifikacija ir kompetencija laiduoja kokybišką vaikų ugdymą (si).

1.4. Lopšelio – darželio „Smalsutis“ savitumas

Lopšelis-darželis „Smalsutis“ yra judriame Taikos prospekte, netoliese yra Draugystės, Kovo-11-sios parkai, Kryžių kalnelis, Simono Daukanto vidurinė mokykla, Vyturio katalikiška vidurinė mokykla, todėl dalis lopšelio-darželio ugdytinių lanko šias mokyklas.

Lopšelis-darželis nuo 2001 m. diegia Valdorfo pedagogikos elementus, nuo 2002 m. integruotai įgyvendina „Sveikatos stiprinimo ir saugojimo programas“, nuo 2006 m. Tarptautinę programą „Žipio draugai“. 2007 m. lopšelis – darželis tapo Respublikinės ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacijos „Sveikatos želmėnėliai“ nariu. Todėl ugdant visapusišką asmenybę prioritetą skiriame vaiko kūrybiškumui, laisvumui, saugumui, sveikatai, pasitikėjimui savimi, orumui, tikėjimu kitais, ugdymo proceso individualizavimui, kokybiškų edukacinių ugdymų aplinkų sukūrimui ir atnaujinimui, bendravimui, bendradarbiavimui -vaikai, pedagogai, šeima.

Lopšelio-darželio aplinka jauki, saugi. Žaidimų aikštelės didelės, apsaugotos nuo triukšmo žaliųjų augalų zona, nors esame prie judraus Taikos prospekto. Turime daug žalios erdvės, kurioje auga, teikia ramybę, grynina orą įvairūs medžiai, krūmai, kiti žolynai. Jau tapo tradicija kiekvienais metais pavasarį ir rudenį sodinti pušeles, taip lopšelio-darželio teritorijoje ištisus metus žaliuoja ir yra puoselėjamas mini pušynėlis. Pušelės labai paaugo, todėl vaikai jį pavadino „Paslaptingu pušynėliu“. Šiame pušynėlyje, kaip ir visose lauko erdvėse, vaikai žaidžia, stebi, tyrinėja, atranda gamtos paslaptis, renka gamtinę medžiagą, kvėpuoja pušų skleidžiamu, sveikatai naudingu aromatu visais metų laikais.

Visos lopšelio-darželio vidaus ir išorės erdvės skiriamos vaikų ugdymui, bendradarbiavimui su šeima, kartu rengiamos vaikų, tėvų, kitų šeimos narių, pedagogų kūrybinių darbų parodėlės, grupių prisistatymai, pateikiamos padėkos, kita aktuali informacija apie lopšelio-darželio veiklą, renginius ir yra reikšmingos visų bendruomenės narių estetinių nuostatų plėtojimui, tenkinamas vaikų poreikis pažinti, naudotis technologinėmis priemonėmis.

Tradicijos, išskirtinumas, ypač didžiuojamės ir vertiname, kaip lopšelio – darželio išskirtinumą, unikalumą - vaikų bibliotekėlę, kuri veikia jau geras dešimtmetis ir yra puiki priemonė vaikų vertybinių nuostatų formavimui, komunikavimo, socialinės, pažinimo, meninės, sveikatos saugojimo kompetencijų plėtojei. Pagarba, bendradarbiavimas, etnokultūrinės vertybės, pilietiškumas puoselėjamas tradiciniais renginiais, valstybingumo šventėms paminėti, vaikų vasaros stovykla „Mano mažas spalvotas pasaulis – darželis“ vykdoma nuo 2001 metų, bendrais tradiciniais renginiais su šeima rudenį, žiemą, pavasarį, vasarą: pramoginiai, sporto, sveikatingumo rytmečiai, dienos, popietės, muzikinės vaidybinės popietės, vakaronės, išvykos į muziejus, teatrus, miesto renginius, po Kauną, Lietuvą ir už jos ribų, bendros talkos.

Lopšelio-darželio pedagogai, tardamiesi su vaikais ir jų tėveliais, skiria didelį dėmesį ugdymo aplinkoms, nuolat kuria ir atnaujina edukacines grupių, kitas ugdymo aplinkas.

Lopšelis-darželis plėtoja partnerystės ryšius su Kauno lopšeliais-darželiais „Žilvitis“, Valdorfo darželiu „Šaltinėlis“, „Kūlverstukas“, „Šilinkas“, sanatoriniu lopšeliu-darželiu „Pušynėlis“, Priešmokyklinio ugdymo informaciniu centru, Kauno Simono Daukanto vidurine mokykla. Šios mokyklos stadione organizuojame įvairius sporto renginius, kitas įvairias veiklas. Vyturio katalikiška vidurine mokykla, Lietuvos zoologijos sodu, Kauno Moksleivių aplinkotyros centru, Gričiupio seniūnija, Girstos bendruomenė, Girstupio biblioteka. Lopšelio-darželio ugdytiniai kartu su pedagogais dalyvauja šių institucijų inicijuojamose įvairiose parodėlose, koncertuoja šeimų, kalendorinių švenčių metu ir kt. Tai svarbu vaikų kūrybiškumui, socializacijai, meilės gimtajam miestui, pilietiškumo, pilnavertės laisvos asmenybės ugdymui. Vaikai, dalyvaudami įvairiose renginiuose, praturtina patirtį apie savo gimtąjį miestą Kauną, Lietuvą, įgyja vertybinių nuostatų, pasitikėjimo, susiranda naujų draugų, bendrauja ir bendradarbiauja, tenkina individualius poreikius.

1.5. Tėvų (globėjų), bendruomenės poreikiai

Lopšelių-darželių lankančių vaikų tėvų yra susiformavęs teigiamas požiūris lopšelio – darželio atžvilgiu, nes tėvai teikia 2 % paramą, aktyviai dalyvauja lopšelio – darželio veikloje: renginiuose, susirinkimuose, kuriant ir gražinant lopšelio-darželio aplinkas.

Lopšelio-darželio grupės komplektuojamos remiantis šeimų socialine analize atsižvelgiant į tėvų prašymus, užimtumą, lūkesčius, vadovaujantis Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimais „Dėl centralizuoto vaikų priėmimo į Kauno miesto savivaldybės įsteigtų biudžetinių švietimo įstaigų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupes tvarkos“.

Lopšelių-darželių lanko vidutinio socialinio sluoksnio šeimų vaikai. Dauguma vaikų auga vidutiniškai materialiai aprūpintose šeimose, palankioje socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

Tėvai pasitiki pedagogais, jų profesionalumu, kompetencija. Vyksta glaudus pedagogų ir tėvų bendradarbiavimas. Vaikai kartu su pedagogais ir tėvais dalyvauja respublikos, miesto, kitų

ikimokyklinių įstaigų renginiuose, vykdomuose projektuose. Nuolat ieškome naujovių, atliepiant tėvų lūkesčius, poreikius organizuojami šokių užsiėmimai su lopšelio – darželio ugdytiniais. Nuoširdus pedagogų ir tėvų bendradarbiavimas, grįstas tarpusavio pasitikėjimu, pagarba užtikrina tikslų įgyvendinimo kokybę, padeda patirti kiekvienam vaikui sėkmę.

Vadovai, pedagogai, specialistai teikia tėvams informavimo ir konsultavimo paslaugas.

Taip kuriama lopšelio-darželio kultūra, vertybės, tradicijos, užtikrinamas ugdymo tęstinumas ir kokybė.

1.6. Perspektyva

Lopšelio-darželio „Smalsutis“ ikimokyklinio ugdymo programa orientuota į visuminį vaiko ugdymą. Lopšelio-darželio „Smalsutis“ ikimokyklinio ugdymo programa nėra baigtinė. Ji bus nuolat tobulinama, atnaujinama, atsižvelgiant į visuomenėje vykstančius pokyčius, vaikų, tėvų ir pedagogų poreikius, lūkesčius.

Lopšelio-darželio „Smalsutis“ ikimokyklinio ugdymo programą numatome tobulinti, atnaujinti pagal poreikį.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Lopšelio-darželio „Smalsutis“ ikimokyklinio ugdymo programos kokybę bei šiuolaikinį, į vaiką orientuotą ugdymą garantuoja konstruktyvistinė ugdymo samprata, kurios esmė – tai patirtimi pagrįsto žinojimo kūrimas, kuriame vaikas aktyviai dalyvauja.

Lopšelio-darželio „Smalsutis“ ikimokyklinio ugdymo programa grindžiamas šiais principais:

Visuminio ugdymo, integralumo

Ugdymo turinys yra vientisas ir neskaidomas, vienodai integruojamos visos ugdymo sritys. Vaikui kuriamas visuminis pasaulio vaizdas, siekiama vertybinių nuostatų, jausmų, mąstymo ir veiksmų dermės, vaiko vidinio ir išorinio pasaulio vienovės.

Individualizavimo

Ugdymo turinys sudarytas atsižvelgiant į individualias vaiko savybes, gebėjimus, turimą patirtį, pomėgius, amžių, brandos ypatybes, sveikatą, šeimos tradicijas. Ugdymas grindžiamas kiekvieno vaiko asmenybės pažinimu. Ugdomos vaiko gyvenimui ir ugdymui(si) būtinos kompetencijos.

Tęstinumo

Užtikrinama kiekvieno amžiaus tarpsnio vaikų vienodos galimybės įgyti pradinis įgūdžius, gebėjimus, nuostatas, sudaromos palankios sąlygos visiems vaikams ugdytis, pasirengti mokyklai.

Humaniškumo

Vaikas priimamas, kaip asmenybė, pasižyminti kūrybinėmis galiomis, aktyviai veikianti, vertinama vaiko kultūra. Vaikas ugdomas būti savarankiškas, garbingas, gebantis pasirinkti ir būti atsakingas už savo pasirinkimą.

Atsinaujinimo

Vaikų ugdymas atviras, priimantis naujoves, nuolat atnaujinamas, derinamas su ugdymui keliamais tikslais ir uždaviniais. Vaikas ugdomas kūrybingas, gebantis apsispręsti ir savarankiškai priimti sprendimus, žmogus.

Tautiškumo

Padedama vaikui pažinti ir natūraliai perimti savo tautos kultūros vertybes, papročius, tradicijas, jas saugoti ir puoselėti.

Demokratiškumo

Visi vaikai turi pasirinkimo laisvę, yra lygūs, elgiasi savarankiškai, kiekvienas yra atsakingas už kitą ir aplinką, pripažįstama lygiavertė vaiko ir ugdytojo sąveika.

3. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai

- Sudaryti sąlygas vaikui žaisti, tenkinti pažintinius, bendravimo, judėjimo, kūrybos, saviraiškos poreikius.
- Saugoti ir stiprinti vaiko fizinę, psichinę, dvasinę sveikatą užtikrinant vaiko fizinį, socialinį, emocinį saugumą, ugdyti atsakomybę už savo elgesį ir jo pasekmes.
- Ugdyti vaiko kalbą, kaip pagrindinę bendravimo ir saviraiškos priemonę, padėti suvokti kalbos prasmę, plėtoti kultūrinę patirtį, taikant aktyvius ugdymo metodus.
- Kurti aplinką, padedančią vaikui pačiam atrasti ir perimti įvairius pasaulio pažinimo būdus.
- Palaikyti ir puoselėti vaiko individualybę, orumą, pasitikėjimą savimi bei savo gebėjimais, skatinant savarankiškumą, iniciatyvumą, kūrybiškumą, natūraliąją motyvaciją.
- Teikti paramą ir pagalbą vaikui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių.
- Įtraukti šeimą į vaiko ugdymo (si) procesą, taikant veiksmingus aktyvius, netradicinius ugdymo metodus.

4. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

1,5–3 METŲ VAIKŲ UGDYMAS

Šiame ikimokyklinio amžiaus tarpsnyje ugdymas yra ypač svarbus, nes padedamas asmenybės pamatas, formuojami interesai, santykiai su kitais žmonėmis, požiūris į aplinką, todėl jau šiame amžiaus tarpsnyje tampa svarbu vaiko kompetencijų ugdymas.

Atliepianč šiuolaikinio ugdymo iššūkius, siekiant bendros ugdymo turinio struktūros pasirinkime 1,5 – 3 metų amžiaus vaikų ugdymo turinį, grįstą kompetencijomis bei derantį su ankstyvojo ugdymo sritimis. Socialinė kompetencija apima šias ugdymo sritis - gyvenimo įgūdžius, bendravimą, žaidimą, sveikatos saugojimo kompetencija, tai judėjimas, gyvenimo įgūdžiai, žaidimas, komunikavimo kompetencija - kalba ir bendravimas, žaidimas, pažinimo kompetencija atliepia pažinimo, žaidimo sritis, meninė kompetencija atliepia kūrybiškumo, žaidimo sritis, praturtinta šokio idėja.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

UGDOMI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENŲ PAVYZDŽIAI	PEDAGOGO VEIKLOS PAVYZDŽIAI
Elementarūs savitvarkos, higienos įgūdžiai	<p>Valgo savarankiškai, padėkoja. Valgo naudodamasis šaukštu, geria iš puoduko.</p> <p>Saugiai žaidžia, dėlioja, atneša, padeda, nurenka žaislus, daiktus, indus, džiaugiasi.</p> <p>Prausiasi, emociškai reaguoja, džiaugiasi, kad nusiprausė.</p> <p>Sega, varsto, riša, pats rengiasi, apsirengia, susilanksto drabužėlius, apsiauna batukus, kartoja veiksmus.</p> <p>Šypsosi, rodo, džiaugiasi savo sėkme.</p> <p>Savarankiškai juda, pats pasiima, žaidžia, padeda žaislus.</p> <p>Pastebi netvarką ir pasako suaugusiajam, kartu tvarko žaislus, daiktus.</p> <p>Žaidžia, bendrauja, reiškia savo norus, ketinimus, žodžiu, veiksmu.</p>	<p>Stebi, drąsina, padeda, moko tvarkingai valgyti, padėkoti, skatina vaiko savarankiškumą.</p> <p>Suteikia galimybę rinktis, padeda įgyti patirties apie saugų elgesį.</p> <p>Kartu dėlioja daiktus, indus, juos nurenka, pagiria, pasidžiaugia jų darbu.</p> <p>Palaiko savarankiškumą, atsižvelgia į kiekvieno vaiko galimybes.</p> <p>Padeda, rodo kaip rengtis, pagiria už pastangas.</p> <p>Džiaugiasi ir palaiko vaiko veiklą, kai jis bando, ką nors nauja. Padeda vaikui, kai reikia paramos, sukuria specialią vaiko įgūdžiams įgyti ir plėtoti reikalingą aplinką.</p>
Eksperimentuoja, išmėgina save	<p>Juda, siekia, traukia, stumia, pasiima žaislus, žaidžia vienas, greta kitų, mėgdžioja suaugusįjį, bando laikytis tvarkos, grupės taisyklių.</p> <p>Tyrinėja, eksperimentuoja, veikia su žaislais, daiktais.</p>	<p>Veikia drauge, kalbasi, padeda, pratina orientuotis erdvėje, pasiūlo žaislų, priemonių.</p> <p>Pasiūlo idėjų, inicijuoja žaidimus.</p> <p>Maloniai, geranoriškai, emociškai bendrauja, drąsina, pagiria, pasiūlo tyrinėti, atrasti, kartu su vaiku tyrinėja.</p>
Žaidžia greta,	<p>Žaidžia vienas, kalbasi su savimi, stebi, domisi draugu, jo žaidimu, žaislais, šypsosi.</p>	<p>Skaito grožinės literatūros kūrinius, savo pavyzdžiu, pavyzdžiais pratina kultūringai,</p>

kartu	<p>Mėgdžioja suaugusįjį, imituoja įvairius vaidmenis, veiksmus: verda, sūpuoja, burzgia, važiuoja.</p> <p>Stebi, susidomi, žaidžia žaidimus su bendraamžiais, dalinasi žaislais, atima.</p> <p>Bendrauja, kalbasi, tariasi, reiškia emocijas, pyksta, džiaugiasi .</p>	<p>mandagiai bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais.</p> <p>Parūpina abstrakčių, natūralių medžiagų, daiktų, po kelis tuos pačius žaislus, paaiškina, pavadina, parodo, atlieka patrauklius veiksmus su jais.</p> <p>Sudomina žaislais, pasiūlo žaidimų, kartu žaidžia, bendrauja, padeda išsakyti jausmus išreikšti emocijas.</p>
Mėgdžioja, vaizduoja patirtus įspūdžius	<p>Žaidžia, varto knygeles, žiūrinėja, domisi, pasakoja apie matytus, išgyventus įspūdžius.</p> <p>Žaidžia vaizduotės, imitacinius, siužetinius, statybinius žaidimus, glaudžia, glosto, migdo, dėlioja, stato, kartoja.</p> <p>Mėgdžioja suaugusiojo veiksmus, imituoja judesius, balsą, kalbėjimą, bendravimo manierą, elgesį.</p> <p>Žaidžia, kalba, savo veiksmus derina su kitais, laikosi žaidimo taisyklių.</p>	<p>Sudaro palankią žaidybines aplinką, parūpina priemonių, įvairių žaislų, rūbų.</p> <p>Skaito grožinės literatūros kūrinėlius, tautosaką, kartu žiūrinėja paveikslėlius, komentuoja, klausinėja.</p> <p>Padrąsina vaiką žaisti, išbandyti žaislus, vaidinti, imituoti, mėgdžioti.</p> <p>Džiaugiasi vaiko žaidimu, žavisi pastangomis, pagiria.</p>
Domisi savo ir kitų emocijomis, jų raiška	<p>Krykštauja, juokiasi, šokinėja iš džiaugsmo, verkia, mimika, gestais reiškia savo emocijas, jausmus.</p> <p>Pavadina žodžiu, sako emocijas apibūdinančius žodžius „piktas, liūdnas, linksmas“, išiktukus „ai, oi“.</p> <p>Žaidžia, kalba, pasako, ką pats jaučia.</p> <p>Žaidžia, veikia, stebi suaugusiojo veido išraišką, klausosi žodžių, balso intonacijos, džiaugiasi, šypsosi juo besirūpinančiam suaugusiajam.</p> <p>Atkakliai laikosi savo norų, siekia numatyto rezultato.</p> <p>Žaidžia, sutelkia dėmesį, kontroliuoja savo elgesį, laikosi suaugusiojo prašymų, draudimų.</p> <p>Stebi, mėgdžioja, žodžiu (duok, noriu, mano), veiksmu (stumia, traukia griebia,</p>	<p>Artimai, emociškai bendrauja su vaiku, sudaro sąlygas vaikams pažinti įvairias emocijas.</p> <p>Parūpina priemonių, žaidimų, žaislų, knygelių, paveikslėlių, nuotraukų padedančių pastebėti, skirti, įvardinti emocijas.</p> <p>Žaidimų, žaidinimų, pokalbių, diskusijų, muzikos, dailės, vaidybos, šokio, pasakų, eilėraščių pagalba pratina vaikus tinkamais ir kitiems priimtinais būdais reikšti emocijas.</p> <p>Nuoširdžiai, emociškai, gyvai, išraiškingai bendrauja su vaikais, nebijo rodyti emocijų ugdytiniams.</p> <p>Komentuoja, pavadina, padeda vaikams žodžiais įvardinti ir išreikšti emocijas.</p> <p>Padrąsina, giria, padeda išgyventi nepasisekimo jausmą.</p> <p>Žaidžia, kalbasi, kartu atranda, padeda, paaiškina, kokiais būdais išspręsti konfliktus,</p>

	<p>slepia), gina savo interesus.</p> <p>Žaidžia, tyrinėja, apkabina, glaudžiasi, ieško akių kontakto, džiaugiasi, kad sūpuoja, panešioja.</p> <p>Stovi, stebi, atsiskiria nuo artimųjų, eina į grupę, susiranda žaislą, knygelę, žaidimo draugą, žaidžia.</p>	<p>apginti savo interesus.</p>
--	---	--------------------------------

PRIEMONĖS: segiojimo, varstymo priemonės, lėlių rūbeliai, žaisliniai indeliai, lyginimo lentos, įvairios lėlytės, žaislinės vonelės, žaisliniai rinkiniai švarai palaikyti, įvairios knygelės, paveikslėliai, siužetiniai žaislai skirti žaisti žaidimus „Parduotuvė“, „Pas gydytoją“, „Kirpykla“ ir t.t., statybiniai žaislai, įvairios mašinos, rūbai, skirti persirengti, rankinės, kuprinės, lėlių nešioklės, vežimėliai, lovelės. Žaidimai, žaislai, padedantys skirti ir teisingai įvardinti emocijas, veidrodėliai, nuotaikų veideliai, skirtingų nuotaikų muzikiniai įrašai ir kt.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

UGDOMI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENŲ PAVYZDŽIAI	PEDAGOGO VEIKLOS PAVYZDŽIAI
<p>Bendrauja su aplinkiniais</p> <p>Supranta kalbos prasmes,</p>	<p>Žaidžia, bendrauja su suaugusiuoju, mėgdžioja kalbą, elgesį, veiksmus, kartoja.</p> <p>Domisi bendraamžiais, stebi jų veiklą, greta žaidžia, bendrauja, kalbasi, ieško bendraamžių draugijos, susipažįsta su artimiausia aplinka.</p> <p>Audringai reiškia teises į savo daiktus, žaislus. Nori kito vaiko jam patinkančio žaislo. Supranta, kartoja naujus žodžius.</p> <p>Išklauso, supranta, išsakomus nurodymus.</p> <p>Domisi, žiūri televizijos laidas, dalyvauja pokalbiuose, išsako savo norus, pasakoja.</p> <p>Žaidžia, kalbasi su savimi, klausinėja, dalinasi patirtimi, nusako veiksmus.</p> <p>Klausosi skaitomų ar pasakojamų kūrinių, atsako į klausimus, pats klausia, sako „ačiū“, „prašau“, „ne“.</p> <p>Klausosi, kalba, su suaugusiuoju, klausinėja, pasakoja, deklamuoja, pakartoja garsus, skiemenis, žodžius, ne sudėtingas frazes,</p>	<p>Organizuoja bendravimo valandėles, kalba, klausinėja, kartu tyrinėja.</p> <p>Užmezga emocinį ryšį su vaiku, palaiko vaiko bendravimą, sukuria aplinką.</p> <p>Supranta vaiko nuotaiką, jausmus, pavadina, pakomentuoja, atliepia šypsena.</p> <p>Suteikia galimybę rinktis žaislus.</p> <p>Žaidžia kartu su vaiku, vaikais, kalbasi, pavadina, komentuoja savo ir vaiko veiksmus, nuotaiką, poelgius.</p> <p>Džiaugiasi vaiko sėkme, pagiria.</p> <p>Sudomina, skaito, pasakoja vaikams, kalbina, klausinėja.</p> <p>Raiškiai, emociškai, gyvai pasakoja, deklamuoja, seka pasakas, vaidina, įtraukia vaikus.</p>

<p>žodžiais išreiškia save</p>	<p>džiaugiasi pagyrimu, paskatinimu.</p> <p>Klausosi, įsimena eilėraštkus, daineles, žaidžia, varto knygeles, žiūrinėja paveikslėlius, pavadina, ką mato, kuria savo pasakojimus.</p> <p>Stebi rašančius, domisi, ima įvairius rašiklius, brauko, „rašo“ lape.</p> <p>Varto, atpažįsta savo mėgstamas knygeles, rodo piršteliais, prašo jas paskaityti.</p> <p>Žaidžia tradicinius žaidimus, inscenizacijas.</p> <p>Mėgdžioja gamtos, gyvūnų garsus.</p> <p>Stebi, susidomi, žaidžia su lėlių teatro veikėjais, vienas, leidžia kitam, dalinasi žaislais.</p> <p>Žodžiais, mimika, gestais išreiškia savo norus, pageidavimus, jausmus.</p>	<p>Stebi, kuo vaikas domisi, klausinėja, padeda išsakyti mintis, paaiškina vaikui suprantamais žodžiais.</p> <p>Kalba, bendrauja su vaiku, palaiko vaiko prigimčiai natūralų kalbos ritmą, intonavimą, nuolat šnekina vaiką, kalba lėtai, aiškiai, vaizdingai.</p> <p>Pasiūlo, rodo dideles knygas, storais viršeliais, pakviečia žiūrėti, vartyti.</p> <p>Kartu su vaiku varto knygeles, palaiko vaiko „skaitymą“, „rašymą“, skaito pati.</p> <p>Pasiūlo žaidimus lūpomis, liežuviu., kartu žaidžia.</p> <p>Pakviečia pasiklaudyti, pamėgdžioti gamtos, gyvūnų garsus.</p> <p>Sudominimui naudoja teatro lėles, inicijuoja žaidimus.</p>
---	---	---

PRIEMONĖS: įvairios knygos (lytėjimo, paveikslėlių, garsų, spalvų, pasakų), vaikiškos enciklopedijos, trafaretų knygelės, įvairūs žaislai, siužetiniai žaislai, stalo žaidimai, dėlionės, pasakų įrašai, paveikslėliai, įvairios priemonės rašymui, piešimui, popierius, įvairios teatro lėlės, lėlės, pagalvėlės, minkštos detalės, raidžių komplektai ir kt.

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

UGDOMI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENŲ PAVYZDŽIAI	PEDAGOGO VEIKLOS PAVYZDŽIAI
<p>Domisi, atpažįsta, vertina save</p>	<p>Žaidžia, tyrinėja, atpažįsta save veidrodyje, nuotraukoje, parodo save, artimuosius.</p> <p>Pasako savo vardą, kitų vardus, atsiliepia pakviestas vardu, pirštukais parodo, kiek metų.</p> <p>Pasako savo ir savo šeimos narių vardu.</p> <p>Varto, žiūrinėja knygas, paveikslėlius, nuotraukas, klausosi skaitomų kūrinių, emociškai reaguoja.</p> <p>Domisi savo kūnu, mankštinasi, parodo, žodžiu pavadina kūno dalis, atranda skirtumus.</p> <p>Matuojasi ūgį, žiūri, kiek paaugo.</p> <p>Pasako, kad yra mergaitė ar berniukas.</p>	<p>Kuria patrauklią aplinką, kviečia stebėti, tyrinėti, eksperimentuoti, padeda vaikui išreikšti save.</p> <p>Pasiūlo žaisti su veidrodžiu, apžiūrinėti nuotraukas, komentuoja, klausinėja, įrengia nuotraukų stendą.</p> <p>Pakviečia, žaidžia kartu vardu, ritualinius žaidimus, įvardija berniukas, mergaitė, pavadina kiekvieną vardu.</p> <p>Kalbasi, atkreipia vaikų dėmesį į draugiškus veiksmus.</p> <p>Padedą suprasti, išreikšti savo jausmus žodžiais, mimika, judesiu, piešiniu.</p> <p>Kartu žaidžia žaidimus, kurių metu vaikas</p>

	<p>Žaidžia, su įvairiais žaislais, daiktais, mėgdžioja suaugusįjį: gamina valgi, skalbia kaip mama, važiuoja, kala, taiso kaip tėtis, šypsosi, džiaugiasi, teigiamai vertina save.</p> <p>Pasako kaip jaučiasi, išreiškia žaidimuose mimika, veiksmu, judesiu.</p> <p>Mimika, gestais išreiškia meilę, gina save ir savo teises.</p>	<p>pasako, kas tai.</p> <p>Pratina skirti grupės ir asmeninius daiktus, žaislus, savo pavyzdžiu, moko juos padėti į vietą.</p> <p>Pagiria, apkabina.</p>
<p>Domisi kitais, veikia su žaislais, daiktais</p>	<p>Žaidžia, tyrinėja žaislus, daiktus, stebi, kas vyksta aplinkui, rodo kitiems, ką pavyko padaryti.</p> <p>Žaidžia su suaugusiais, džiaugiasi jų palaikymu, paskatinimu.</p> <p>Domisi bendraamžiais, pats ieško draugo savo žaidimams, reiškia palankumą kitam, šypsosi, apkabina.</p> <p>Žaidžia su žaislais, jų pakaitalais, tyrinėja, eksperimentuoja, stato, konstruoja, dėlioja.</p> <p>Skiria, grupuoja, atrenka pagal vieną požymį skirtingus daiktus, sudeda, parodo, džiaugiasi, sudaro mažėjančių, didėjančių daiktų sekas, liečia.</p> <p>Randa reikiamo formos, dydžio, spalvos daiktus.</p> <p>Žaidžia, klausosi, žiūrinėja paveikslėlius, atpažįsta, žodžiais įvardija daiktus, jų paskirtį.</p>	<p>Pasiūlo žaislų, priemonių, nuteikia, įtraukia vaikus. Organizuoja siužetinius žaidimus, žaidinimus.</p> <p>Emocingai, geranoriškai bendrauja su vaiku, kviečia, padeda susirasti žaidimo draugus.</p> <p>Atkreipia dėmesį į vaikų jausmus.</p> <p>Padeda išspręsti kilusius nesutarimus.</p> <p>Pakviečia, kartu žaidžia, konstruoja, tyrinėja, atranda.</p> <p>Parūpina, sudomina žaidimais, patraukliais žaislais, priemonėmis.</p> <p>Padeda vaikui dėlioti, grupuoti, atrinkti, pavadinti daiktus, žaislus.</p> <p>Parūpina knygelį, drauge žiūrinėja, komentuoja iliustracijas, pasidžiaugia.</p> <p>Organizuoja pokalbius, žaidimus, kalbina kiekvieną vaiką.</p>
<p>Domisi aplinka, gamta, jos reiškiniams</p>	<p>Žiūrinėja, varto, „skaito“ knygeles. Tyrinėja, stebi, atpažįsta artimiausią savo aplinką, džiaugiasi.</p> <p>Žiūrinėja, pavadina, kai kuriuos augalus, gyvūnus, daiktus, žmones tikrovėje, parodo paveikslėlyje.</p> <p>Žaidžia, liečia, uosto, ragauja, pavadina vaisius, daržoves.</p> <p>Domisi gyvūnais, išvardina jų kūno dalis, mėgdžioja garsus, judesius.</p>	<p>Sudomina, parenka, pasiūlo knygelį su artimiausios aplinkos vaizdais.</p> <p>Kartu su vaikais varto knygeles, skaito apie gyvūnėlius, augalus, gamtos reiškinius.</p> <p>Sudomina, supažindina su aplinkoje augančiais augalais, gyvenančiais gyvūnais.</p> <p>Pasiūlo, parenka siužetinių žaislų rinkinius, priemones, daiktus, įrankius. Pasivaikščiojimų metu su vaikais grožisi, stebi ir aptaria artimiausią aplinką, gamtą, jos reiškinius,</p>

	<p>Klauso, girdi, pavadina gyvūnus, augalus, gamtos reiškinius.</p> <p>Džiaugiasi, žaidžia, slepiasi, bėgioja, sodina, prižiūri, rūpinasi pušelėmis, kita lopšelio-darželio aplinka.</p> <p>Žaidžia, imituoja suaugusiųjų darbus: auklėtojos, auklėtojos padėjėjos, virėjos, gydytojos, vairuotojo, savo šeimos narių.</p>	<p>žmones.</p> <p>Savo pavyzdžiu pratina tvarkyti, prižiūrėti artimiausią aplinką.</p>
--	--	--

PRIEMONĖS: žaislai išsardomieji, sudedamieji, su garsais, minkšti, įvairūs žaidimai, plakatai, paveikslėliai, dėlionės (vaisių, daržovių, gyvūnų), įvairios kaladėlės, įvairi gamtinė medžiaga, smėlio ir vandens stalas, akmenukai, spalvoti kamuoliukai, įvairių faktūrų lytėjimo priemonės, knygos, nuotraukos, gamtos garsų įrašai ir kt.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

UGDOMI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENŲ PAVYZDŽIAI	PEDAGOGO VEIKLOS PAVYZDŽIAI
<p>Žaidžia, aktyviai juda</p>	<p>Žaidžia judriuosius žaidimus, juda, tyrinėja, eksperimentuoja, atranda naujus judesius.</p> <p>Žaidžia, šokinėja, laipioja, laisvai juda grupėje, salėje, lauke, džiaugiasi.</p> <p>Tyrinėja aplinką, liečia, jaučia, klausosi, stebi, mėgdžioja, bėgioja, žaidžia vienas, su draugu, klausinėja.</p>	<p>Stebi vaikus, sudaro saugią, sveiką aplinką, inicijuoja žaidimus, pasiūlo priemonių.</p> <p>Kartu tyrinėja, eksperimentuoja, padeda atrasti judesių įvairovę.</p> <p>Organizuoja judriuosius žaidimus, pasivaikščiojimus, pramogas.</p> <p>Pagiria, padrąsina už pastangas, norą eksperimentuoti judesiu.</p>
<p>Atranda, įvaldo naujus judėjimo būdus</p>	<p>Laisvai žaidžia, juda, bėgioja, šokinėja nuo laiptelio, peršoka per liniją, atlieka judesius, įveikia kliūtis.</p> <p>Stebi, mato, atsitupia, pasilenkia, pralenda, lipa aukštyr, žemyn, griūva, keliasi, pastovi ant vienos kojos, rodo, džiaugiasi.</p> <p>Dalyvauja kasdieniniuose ritualuose, imituoja gyvūnų judesius, mėgdžioja suaugusiųjų, aktyviai juda, išreiškia save judesiu.</p> <p>Klausosi muzikos, krykštauja, bėga greitai, lėtai, juda įvairiomis kryptimis, laipioja.</p> <p>Žaidžia su kamuoliu, vienas, pakviečia draugą žaisti, ridena, meta, spiria, taiko į</p>	<p>Kuria saugią, įdomią judėjimui aplinką, apžiūri, ieško, parenka, pasiūlo įdomių priemonių kiekvienam vaikui.</p> <p>Stebi, padeda įveikti kliūtis.</p> <p>Kuria įvairius ritualus, nuteikia, pakviečia dalyvauti, kartu žaidžia, kalbasi, diskutuoja, kad judėti – sveika.</p> <p>Sudomina judesiais.</p> <p>Padrąsina bėgioti, šokinėti, laiptoti, žaisti su kamuoliu, kitomis priemonėmis, žaislais.</p> <p>Žaidimuose naudoja signalus, pratina į juos reaguoti.</p> <p>Judėjimui parenka, pasiūlo sportinį inventorių,</p>

<p>Augu švarus ir sveikas</p>	<p>taikinį, pasako „aš sveikas“.</p> <p>Žaidžia, veikia, su žaislais, sportiniu inventoriumi, dedasi įvairią atributiką, bėgioja, laipioja, griūva, keliasi, klauso, išgirsta įvairius signalus, juda pagal juos.</p> <p>Stebi, prausiasi veidą, rankas, pila skystą muilą ant rankučių, šypsosi, taškosi, šluostosi rankšluosčiu, kabina.</p> <p>Naudojasi nosine, prašo nuvalyti nosytę.</p> <p>Kalba, parodo kūno dalis paveikslėlyje, knygelėje, savo.</p> <p>Varto knygeles, žiūrinėja paveikslėlius, žaidžia, randa ir pavadina vaisius, daržoves.</p> <p>Pasako, kad juos valgyti sveika, valgo.</p> <p>Žaidžia, geria arbatėlę, klauso, girdi, pasako, kad yra sveika gerti arbatą su medumi.</p>	<p>žaislus, pasakų veikėjų atributiką. Skatina ir palaiko vaikų laipiojimą, bėgiojimą, imitavimą, kartu imituoja įvairius judesius.</p> <p>Kalbasi, diskutuoja, naudoja žaismingus ritualus, savo pavyzdžiu nuteikia, kviečia, rodo, kaip plautis rankutes, naudoti skystą muilą.</p> <p>Parenka, skaito, kalbasi su vaikais apie vaisių, daržovių naudą sveikatai.</p> <p>Nuteikia, organizuoja arbatos gėrimo, vaisių valgymo valandėles.</p>
--------------------------------------	---	---

PRIEMONĖS: supynės - arkliukai, katinėliai, sraigės, kopėtėlės-kalnelis, kamuoliai, lankai, spalvoti bokšteliai, kėgliai, virvė, sagų kilimėlis, barškučiai, švilpukas, įvairios laipiojimo priemonės lauke, sveiko maisto piramidė, žaidimai sveikos gyvensenos sąvokai formuoti, gydytojo instrumentai, lėlė-daktarė, lėlės, knygelės, paveikslėliai, muzikos įrašai ir kt.

MENINĖ KOMPETENCIJA

UGDOMI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENŲ PAVYZDŽIAI	PEDAGOGO VEIKLOS PAVYZDŽIAI
<p>MUZIKA</p> <p>Dainuoja, žaidžia su muzikiniais žaislais, išreiškia save judesiu</p>	<p>Susidomi, klausosi įvairios muzikos, dainelių, lopšinių, gamtos, aplinkos garsų. Muzikuoja vienas ir su draugais.</p> <p>Gėrisi, grožisi, mėgdžioja suaugusiojo muzikavimą, dainuoja.</p> <p>Žaidžia, groja, dainuoja, džiaugiasi, kartoja, išreiškia emocijas.</p> <p>Domisi, žaidžia, groja, barškina, improvizuoja muzikiniais žaislais, vaikiškais muzikos instrumentais.</p> <p>Įsitraukia į muzikavimą, kviečia kitus, kartu dainuoja, groja, ritmiškai juda, ploja, trepsi, stuksena.</p>	<p>Kuria muzikinę aplinką, sudomina, kviečia klausytis muzikos kūrinėlių, kartu dainuoja, muzikuoja, žaidžia.</p> <p>Pakviečia klausytis, išgirsti muziką įvairių veiklų metu, žadina ir tenkina vaiko estetinius poreikius.</p> <p>Pakviečia vaikus pasiklausyti įvairių muzikos stilių: etnografinių dainų, džiazo, klasikinės, populiariosios muzikos.</p> <p>Parūpina muzikinių žaislų, instrumentų, padrąsina, pasidžiaugia, žavisi, pagiria kiekvieną vaiką, paklausia, kokia muzika, žaidimai, žaidinimai patinka. Dainuoja, groja</p>

	<p>Paklaustas, pasako ar patiko muzikos kūrinėlis, muzikinis žaidimas.</p> <p>Atkartoja girdėtas daineles, melodijas balsu, judesiais mėgdžioja aplinkoje girdimus gamtos, kitus garsus.</p> <p>Apžiūri, tyrinėja žaislus, vaikiškus muzikinius instrumentus, žaidžia, mėgdžioja suaugusįjį, muzikuoja.</p>	<p>vaikams, nuteikia, palaiko vaikų norą dainuoti po vieną ar su kitais.</p> <p>Pratina vaikus tyrinėti muzikos kūrimo galimybes, žaidžiant su muzikiniais, kitais žaislais, kartu muzikuoja.</p> <p>Kartu žaidžia muzikinius žaidimus, žaidinimus, organizuoja muzikines pramogas, popietes, įtraukia šeimą.</p>
<p>DAILĖ Išreiškia save dailės priemonėmis</p>	<p>Varto, žiūrinėja knygeles, susidomi dailės kūriniais, atpažįsta, įvardija matytus vaizdus.</p> <p>Domisi, žaidžia dailės priemonėmis, pasirenka norimas spalvas.</p> <p>Piešia, tapo, tyrinėja saviraiškos galimybes linija, dėme.</p> <p>Spauduoja pirštukais, delniukais, piešia kreidelėmis, spalvotais pieštukais, tapo guašu, akvarele ant popieriaus, audeklo, poliliteno, baliono ir kt.</p> <p>Atpažįsta, naudoja raudoną, mėlyną, geltoną, žalią spalvas, savarankiškai jas pasirenka.</p> <p>Piešia daiktus, reiškinius, pasakoja apie savo darbelį.</p> <p>Žaidžia, susidomi, minko, maigo, volioja lipdymo medžiagas, kuria įvairias formas, plėšia, klijuoja, padedamas suaugusiojo kerpa popierių.</p> <p>Džiaugiasi savo ir kitų darbeliais, gėrisi jais, rodo aplinkiniams.</p>	<p>Sukuria regėjimo, lytėjimo ir kitais išpūdžiais turtingą aplinką, praturtina dailės priemonėmis, dailės kūriniais, sudomina, pakviečia žiūrėti, atpažinti matytus vaizdus.</p> <p>Padrąsina piešti, vaizduoti įvairias linijas, taškus, dėmes.</p> <p>Padedą vaikui atrasti spalvų pasaulį, ugdo jautrumą spalvai, savo pavyzdžiu pratina jas teisingai pavadinti, atrasti aplinkoje.</p> <p>Pasiūlo, nuteikia piešti, tapyti, aplikuoti įvairius daiktus ar reiškinius, gėrisi, džiaugiasi vaiko darbeliais.</p> <p>Sudomina, pasiūlo štapavimo, lipdymo medžiagų, kartu veikia, padeda.</p> <p>Pagiria vaikų darbelių, padrąsina, paklausia, puoselėja pasitikėjimą savo jėgomis, rengia vaikų darbelių parodėles.</p>
<p>VAIDYBA Išreiškia save, žaidžia, imituoja, mėgdžioja, vaidina</p>	<p>Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma.</p> <p>Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus simbolių, veiksmus.</p> <p>Žaidžia pirštukų žaidimus, žaidinimus, mėgdžioja įvairias išgirstas intonacijas, parodytus veiksmus.</p> <p>Įvairius jausmus rodo judesiais ir veiksmiais (pamojuoja, apkabina).</p>	<p>Išraiškiai pasakoja apie augalus, gyvūnus, įvairius daiktus</p> <p>Žaidžia, imituoja, mėgdžioja, kuria kartu su vaikai.</p> <p>Seka pasakas, naudodamas teatro širmą ir lėles, sudaro sąlygas vaikams girdėti išraiškiai, turtingą pasakų kalbą. Pakviečia vaikus kurti, improvizuoti nesudėtingus, elementarius kūrinėlius, parūpina reikalingų</p>

<p>ŠOKIS Šoka, juda pagal muziką</p>	<p>Žaidžia su įvairiomis teatro lėlėmis, mėgdžioja, imituoja judesius, balsus. Stebi spektakliukus, reiškia emocijas: džiaugiasi, krykštuoja, ploja.</p> <p>Žaisdami su daiktu ar žaislu atlieka matytus veiksmus, judesius. Įvairiai intonuodami kalba apie tai, ką daro. Mėgdžioja šeimos narių, auklėtojų ir kt. suaugusiųjų kalbą, veiksmus. Muzikiniuose rateliuose judesiais, veiksmis vaizduoja siužeto elementus, reiškia savaime kilusias emocijas.</p> <p>Mėgdžioja žaidinimų judesius, spontaniškai žaidžia, rankų ir kojų judesiais reaguoja į muziką.</p> <p>Šoka spontaniškai kurdami dviejų – trijų natūralių judesių (eina, pritupia, pasisuka ir kt.) seką.</p> <p>Atlieka ne sudėtingus, vienodo tempo ratelius, juda pagal muziką.</p> <p>Šoka vienas, kviečia prisijungti draugus.</p> <p>Mėgdžioja gyvūnų, gamtos reiškinių, garsų judesius, kuria savus, džiaugiasi, reiškia emocijas šokdami.</p> <p>Ritmiškai juda pagal muziką, šoka, šokinėja, sukasi rateliu, poromis, po vieną.</p>	<p>priemonių, žaislų. Sudaro vaidybiniams žaidimams palankią aplinką, skatina, drąsina, palaiko vaikų iniciatyvumą, norą imituoti, mėgdžioti, vaidinti, džiaugiasi kartu su vaikais, tenkina vaikų saviraiškos poreikį.</p> <p>Sudaro sąlygas šokti, žaisti, mėgdžioti, kurti judesius pagal skirtingo tempo ir nuotaikos muziką.</p> <p>Parūpina muzikinių įrašų.</p> <p>Kartu su vaikais šoka, žaidžia, kuria judesius, džiaugiasi, giria, drąsina ugdytinius.</p> <p>Pakviečia vaikus, kartu šoka, žaidžia, ritmiškai juda pagal muziką ratelyje, visoje erdvėje.</p> <p>Pasiūlo priemonių, žadinačių vaikų norą šokti, judesiu išreikšti save.</p> <p>Kartu su vaikais išbando įvairius judėjimo būdus pagal muziką: juokingai žirglioti, tipenti, šuoliuoti, šokinėti.</p>
--	---	---

PRIEMONĖS: įvairūs muzikiniai žaislai, žaisliniai muzikos instrumentai, barškučiai, kaladėlės, muzikiniai įrašai, muzikinės dėžutės. gražios, spalvotos knygelės, paveikslai. Įvairios dailės priemonės: popierius, guašas, akvarelė, skirtingo storio spalvoti pieštukai, flomasteriai, spalvotas popierius, klijai, žirklys, štapavimo priemonės, lipdymo medžiaga (plastilinas, modelinas), teatro širma, įvairios teatro lėlės, skarelės, pasakų veikėjų karūnelės, lankeliai, rūbeliai persirengimui ir kt.

3–6 METŲ VAIKŲ UGDYMAS

Šis ikimokyklinio amžiaus tarpsnis nepaprastai svarbus žmogaus tapsmui, kūrybiškumui, socializacijai. Šiame amžiuje susiklosto asmenybės pagrindai, todėl vienodai svarbios yra visos vaiko galios: fizinės, psichinės ir dvasinės. Tačiau ugdymo turinį orientuojame į vaikui svarbiausių kompetencijų ugdymą, kad padėtume vaikui išsiugdyti svarbiausius, grįstus

patirtimi ir įgytais įgūdžiais bei vertybinėmis nuostatomis gebėjimus per pagrindinę jo veiklą-žaidimą.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Tai vaiko gebėjimas suvokti save, kitus, savo vietą aplinkoje, žaidžiant, tyrinėjant. Tai gebėjimas būti kartu su kitais, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais, įgyjant įvairią patirtį.

UGDOMI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENŲ PAVYZDŽIAI	PEDAGOGO VEIKLOS PAVYZDŽIAI
Suvokia save, kaip savitą ir ypatingą asmenybę	<p>Kiekvieno „Ryto, popietės, vakaro rato“, kitų veiklų, ritualų metu pasako savo vardą, pavardę, amžių, palinki ką nors greta esančiam vaikui, suaugusiajam.</p> <p>Žaidžia, pasakoja apie save, apibūdina savo išvaizdą, mylimus žmones, mėgstamus patiekalus, patinkančius žaislus.</p> <p>Pasako, kuo domisi, pasako, ko nori.</p> <p>Žiūrinėja knygas, paveikslėlius, piešia, lipdo, kopijuoja save.</p> <p>Bendrauja, draugauja, reiškia jausmus kitiems.</p> <p>Fiksuoja savo nuotaiką popieriaus lape įvairiomis dailės priemonėmis.</p> <p>Žaidžia įvairius žaidimus, dalinasi žaislais, padėkoja.</p>	<p>Organizuoja „Ryto, popietės, vakaro ratą“, naudoja kasdieninius ritualus.</p> <p>Pasiūlo stebėti save, apibūdinti savo išvaizdą.</p> <p>Kalbasi, diskutuoja, išklauso, atsako į rūpimus klausimus.</p> <p>Sudomina, veikia drauge, pasiūlo pasirinkti knygas, menines priemones.</p> <p>Padedą suvokti save, kaip ypatingą asmenybę.</p> <p>Supažindina, pratina laikytis grupės, žaidimo taisyklių.</p> <p>Nuolat pagiria, paskatina.</p>
Orientuojasi įprastoje aplinkoje	<p>Kalbasi, planuoja, žaidžia, veikia, grupėje, salėje, lauke.</p> <p>Laisvai juda, apžiūrinėja, tyrinėja supančią erdvę.</p> <p>Pastebi aplinkoje įvairius daiktus, pavadina, naudojami, grupuoja.</p> <p>Tvarko žaislus ir savo asmeninius daiktus, padeda į reikiamas vietas.</p> <p>Stebi, apibūdina dažniau lankomas vietas ir įprastą aplinką.</p> <p>Klausosi, varto, „skaito“ grožinės literatūros knygas, informacinius leidinius,</p>	<p>Tariasi, kalbasi, atsižvelgia į vaikų poreikius, įsiklauso į vaikų siūlymus, supažindina su artimiausia aplinka.</p> <p>Organizuoja žaidimus, stebėjimus, kartu žaidžia, pasikalba individualiai, su grupele, visa grupe.</p> <p>Pratina saugoti daiktus, priemones.</p> <p>Siūlo, atsižvelgia į tai kas įdomu, aktualu vaikams, kviečia stebėti, tyrinėti artimiausią aplinką.</p> <p>Skaito, pasakoja, inicijuoja apskrito rato pokalbius, bendravimo minutes.</p>

	<p>enciklopedijas, žiūri televizijos laidas, dalijasi išpūdžiais, aptaria.</p> <p>Tariasi, pasirenka, žaidžia socialinius, vaidmeninius žaidimus, mėgdžioja suaugusįjį, imituoja būdingus veiksmus.</p> <p>Klausia, klausosi, domisi žmonių veikla, pasakoja ką veikia, kuo dirba mama, tėtis.</p>	<p>Stebi, įsiklauso, atliepia vaikų poreikius, norus, naudoja informacines technologijas.</p> <p>Rengia susitikimus su įvairių profesijų žmonėmis.</p> <p>Sudomina, nuteikia, kartu su vaikais planuoja, organizuoja išvykas, ekskursijas.</p>
<p>Supranta priklausymo vaikų grupei, bendruomeni, šeimai jausmą</p>	<p>Savarankiškai veikia, dalyvauja bendroje grupės veikloje, kuria bendrus darbus, diskutuoja.</p> <p>Pastebi, įsimena, dalinasi įgyta patirtimi su bendraamžiais.</p> <p>Pasakoja apie draugus, šeimą, pomėgius, domisi, įvardija charakterio, fizines savybes (geras, piktas, stiprus, lengvas).</p> <p>Domisi, varto nuotraukų albumus, smalsauja, išbando naujoves, dalyvauja viktorinose, kūrybiniuose žaidimuose, parodose, šventėse, akcijose, išvykose, projektuose, išgyvena sėkmės jausmą.</p> <p>Kalbasi, aptaria patirtus išpūdžius, kuria įvairius darbelius, rodo draugams ir suaugusiems, džiaugiasi pagyrimu.</p>	<p>Kartu kuria palankią aplinką. Dalyvauja su vaikais bendroje veikloje.</p> <p>Siūlo idėją, temą, suburia, nuteikia vaikus bendrai, grupelėmis, individualiai veiklai, įtraukia vaikus į įvairius stebėjimus, tyrinėjimus, renginius.</p> <p>Kuria situacijas iškilusioms problemoms spręsti, pataria, padeda.</p> <p>Organizuoja įvairius renginius, įtraukia šeimą, socialinius partnerius.</p> <p>Pastebi, vertina, džiaugiasi kiekvieno vaiko pažanga, pasako.</p>
<p>Atpažįsta ir įvardija savo ir kito žmogaus jausmus</p>	<p>Žaidžia, dalyvauja pokalbiuose, diskusijose, išreiškia savo jausmus, emocijas visiems priimtinais būdais.</p> <p>Piešia, tapo, aplikuoja, lipdo, reiškia jausmus spalvomis.</p> <p>Žodžiu išreiškia norą, patys parenka, klausosi skaitomų grožinės literatūros kūrinių.</p> <p>Tariasi, žaidžia kūrybinius, vaidmeninius, jausmų žaidimus, mėgdžioja suaugusiojo veiksmus, išreiškia išpūdžius, jausmus.</p> <p>Stebi, atpažįsta, žaismingai įvardina kito nuotaiką žaidimų metu.</p> <p>Susidomi, klausosi įvairios muzikos, imituoja</p>	<p>Tariasi, išklauso, inicijuoja, organizuoja diskusijas, kalbasi apie savo ir kitų jausmus įvairių veiklų metu, „Ryto rato“, arbatos gėrimo, atsipalaidavimo valandėlių metu.</p> <p>Stebi, padeda suprasti, kad žmonių nuotaikos ir jausmai įvairūs, nuolat keičiasi priklausomai nuo aplinkos.</p> <p>Atsižvelgia į vaikų interesus, pasiūlo jausmus ugdančius žaidimus, pakviečia kalbėti apie savo jausmus, vaizduoti, išreikšti įvairiomis meninėmis priemonėmis.</p> <p>Atsižvelgia į vaikų poreikius,</p>

	<p>veikėjų emocijas, elgesį.</p> <p>Stebi, tyrinėja savo ir bendraamžių jausmus, bando neigiamus jausmus keisti teigiamais.</p> <p>Žaidžia emocijų žaidimus, atpažįsta kitų emocijas pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus, įvardija.</p> <p>Žaidimų, pokalbių, diskusijų metu išsako požiūrį, mintis apie saugią aplinką, saugų elgesį su daiktais.</p> <p>Kartu su suaugusiuoju kuria taisykles, stengiasi jų laikytis.</p> <p>Žiūrinėja paveikslėlius, plakatus, mėgdžioja, laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų.</p> <p>Tausoja, saugoja savo bei kitų žaislus, daiktus.</p> <p>Stebi, tyrinėja, veikia aplinkoje, prisiima atsakomybę vienas už kitą, padeda.</p> <p>Supranta, pastebi, ieško būdų ištaisyti netinkamą elgesį.</p> <p>Domisi knygelėmis, plakatais varto, ieško, atranda, stebi, įvardija tinkamą elgesį.</p> <p>Supranta, įvardija savo ir kitų netinkamo elgesio galimas pasekmes, žiūri filmukus, pratinasi išgirsti kitą, mokosi vienas iš kito.</p>	<p>pageidavimus, organizuoja atsipalaidavimo, ramybės valandėles, imitacines mankšteles, priešybių žaidimus.</p> <p>Skatina tinkamais būdais reaguoti į kitų emocijas, jausmus.</p> <p>Bendrauja, bendradarbiauja, pasiūlo sukurti elgesio, grupės, saugaus žaidimo taisykles, kuria kartu.</p> <p>Žiūrinėja, diskutuoja apie tinkamą ir netinkamą elgesį, padeda suvokti pavojingo, rizikingo elgesio pasekmes, naudoja priemones.</p> <p>Išklauso, paguodžia, suteikia paramą, pagalbą kiekvienam vaikui.</p> <p>Palaiko vaiko iniciatyvą netinkamai pasielgus ištaisyti klaidą, ieško kartu tinkamų problemos sprendimo būdų, padeda priimti tinkamą sprendimą.</p> <p>Pasiūlo įvairių knygų, enciklopedijų kitų priemonių.</p>
<p>Laikosi taisyklių, susitarimų</p>	<p>Geranoriškai kalbasi, žaidžia, bendrauja, bendradarbiauja su suaugusiais ir bendraamžiais.</p> <p>Pakviečia draugus, žaidžia įvairius susipažinimo, draugystės žaidimus, susigalvoja savo.</p> <p>Pasakoja, fantazuoja, kuria įvairias istorijas, pasakojimus, klausosi, džiaugiasi, dalinasi patirtais įspūdžiais su kitais.</p> <p>„Ryto rato“, kitų veiklų metu diskutuoja, kalbasi, klausinėja, gerbia kitų, išsako savo</p>	<p>Siūlo idėjas, temas, priemones, sudomina pagal poreikius.</p> <p>Inicijuoja bendravimą, pasiūlo įdomių susipažinimo žaidimų.</p> <p>Organizuoja „Ryto ratą“, Palaiko vaikų sumanymus, idėjas, siūlymus juos plėtoja.</p> <p>Kartu diskutuoja, išklauso, pratina reikšti nuomonę.</p> <p>Padedą suvokti kokiomis vertybėmis remiasi draugystė, kodėl ji vertinama.</p> <p>Įvardija draugiškumo ženklus, padeda</p>

<p>Suvokia rizikingo elgesio pasekmes</p>	<p>nuomonę. Diskutuoja dėl žaidimų, sumanymų ir veiklos, susitaria. Džiaugiasi suaugusio dėmesiu, įvertinimu. Pasako, piešia draugo, kitų svarbių žmonių portretus, komentuoja, pasakoja apie juos. Smalsauja, tariasi, dalinasi žaislais ir priemonėmis, priima bendrą sprendimą.</p> <p>Stebi, tyrinėja savo ir bendraamžių veiksmus, kalbasi, diskutuoja, analizuoja, įvardija savo poelgių pasekmes. Žaidžia, stebi, diskutuoja, siūlo, sprendžia įvairias grupėje iškilusias problemas. Žiūrinėja knygas, paveikslus, paveikslėlius su įvairiomis situacijomis, filmukus, kalbasi, diskutuoja, pasako savo nuomonę. Supranta, pasako, aiškina kitiems galimas rizikingo elgesio pasekmes. Klausinėja apie profesijas, žaidžia, vaizduoja, imituoja pagalbos tarnybų žmonių darbą, skambina telefonu, imituoja garsinius signalus ir pan.</p>	<p>susidraugauti.</p> <p>Pasakoja, rodo iliustracijas, plakatus, inicijuoja įvairias situacijas, kelia klausimus. Skatina vaikus dalintis patirtimi, mokytis vienas iš kito. pateikia gero ir pavojingo elgesio pavyzdžių. Pasiūlo įvairių priemonių, kartu žiūri filmukus, pratina priimti reikiamus, teisingus sprendimus, išvelgti rizikingą situaciją. Kartu kuria taisykles, padeda pažinti ir kontroliuoti neigiamą elgesį. Organizuoja projektus, akcijas, išvykas, pokalbius, supažindina, kur reikia kreiptis ištikus nelaimei.</p>
--	---	--

PRIEMONĖS: žemėlapiai, vėliavėlės, gaubliai, įvairių profesijų atributika, knygos, enciklopedijos, plakatai, saugaus elgesio ir eismo kortelės, ženklai, nuotaikų kortelės, stalo žaidimai: dėlionės, domino, loto, didaktiniai žaidimai, kalendoriai, ūgio matuoklės, veidrodėliai, siužetiniai žaislai, atsipalaidavimo žaislai, lėlės, lėlių vežimėliai, lovytės, buities daiktai, muzikos įrašai, vaikiški kompiuteriai, vaikiška bižuterija, rūbai, skraistės persirengimui, puošimuisi, dėžės, pagalvės, kilimėliai, žaislinės mašinos pagalbos tarnybų, kitų profesijų, virtuvės, kitų kambarių įranga, vaikiški baldeliai, telefonai, padėkliukai ir kt.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

Tai gebėjimas sveikai gyventi, įgyti sveikos gyvensenos įgūdžių, priimti sveikam augimui palankius sprendimus, saugiai judėti, būti judriam, aktyviam, jausti ir valdyti savo kūną, būti palankiam aplinkiniams, nusiteikti bendrauti ir bendradarbiauti su jais

UGDOMI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENŲ PAVYZDŽIAI	PEDAGOGO VEIKLOS PAVYZDŽIAI
Rūpinasi savo saugumu	<p>Dalyvauja pokalbiuose, diskusijose, pasako asmeninę informaciją apie save, kaip jaučiasi, išsako savo nuomonę.</p> <p>Varto, žiūrinėja knygeles, paveikslėlius, plakatus, bendrauja, aktyviai veikia, mokosi saugiai naudotis elgtis, su aplinkoje esančiais pavojingais daiktais.</p> <p>Kalbasi, diskutuoja, žaidžia, įsimena, pasako, kaip elgtis su nepažįstamais žmonėmis įvairiose situacijose.</p> <p>Žaidžia žaidimus apie saugumą, saugų eismą, dalyvauja išvykose, šventėse, projektuose, laikosi saugaus elgesio aplinkoje, saugaus eismo gatvėje taisyklių.</p> <p>Stebi, mėgdžioja, atkartoja suaugusiųjų.</p> <p>Pasitiki savo jėgomis, kontroliuoja savo veiksmus, susikaupia, atsipalaiduoja.</p>	<p>Organizuoja pokalbius, (pvz. „Ryto ratą“), kalbasi, diskutuoja, padeda įsiminti svarbią informaciją apie save, apie saugumą namuose, gatvėje, darželyje.</p> <p>Kalbasi, diskutuoja, supažindina su saugaus elgesio taisyklėmis.</p> <p>Panaudodamas didaktines priemones pedagogas modeliuoja vaiko saugumui ir gyvybei pavojingas situacijas, drauge su vaikais aptaria, kaip negalima elgtis ir kodėl.</p> <p>Organizuoja žaidimus, projektus, pasivaikščiojimus, išvykas, įtraukia šeimą, socialinius partnerius.</p> <p>Pagiria, džiaugiasi, padrąsina, žadina teigiamą savęs vertinimą.</p>
Laikosi higienos įpročių ir įgūdžių	<p>Stebi, apžiūrinėja, tyrinėja save veidrodyje.</p> <p>Savarankiškai rūpinasi savo asmens higiena, plaunasi rankas, prausiasi veidą, naudojami muilu, šluostosi su savo rankšluosčiu, šukuojasi su savo šukomis. Tvarkingai susideda drabužėlius, avalynę, rodo, džiaugiasi.</p> <p>Taisyklingai sėdi prie stalo, naudojami stalo įrankiais.</p> <p>Kalbasi, diskutuoja, sako, giriasi, paaiškina, kad malonu būti tvarkingam, švariam, sveikam.</p>	<p>Organizuoja pokalbius, sveikatos valandėles, savaites, užduoda probleminius klausimus.</p> <p>Asmeniniu pavyzdžiu pratina laikytis asmens higienos, naudotis tik savo rankšluosčiu, savo šukomis, savo dantų šepetuku.</p> <p>Sudomina, skaito, literatūros personažais bei situacijomis parodo, kad patrauklus yra švarus ir tvarkingas žmogus.</p> <p>Pastebi, pagiria individualias vaiko pastangas, norą rūpintis savo švara, sveikata, rūpinasi, padeda.</p>
Domisi savo kūnu, jo sandara, galimybėmis	<p>Varto, žiūrinėja, įvardija, parodo knygoje, enciklopedijose, paveikslėliuose žmogaus kūno dalis, diskutuoja, įgyja patirties.</p> <p>Tyrinėja savo kūną, įvardija mergaitė, berniukas, atranda panašumus, skirtumus,</p>	<p>Stebi, inicijuoja pokalbius, skaito, rodo, pasiūlo įvairią literatūrą, priemones apie žmogaus kūną.</p> <p>Sudomina, nuteikia kiekvieną vaiką tyrinėti, bandyti, atrasti, dalintis savo</p>

	<p>plaukai, drabužėliai, papuošalai, pomėgiai.</p> <p>Atpažįsta, išvardina piešia, tapo, konstruoja, modeliuoja žmogaus kūno dalis, kita.</p> <p>Emocingai dalyvauja įvairiuose ritualuose, mankštinasi, sportuoja, juda, žaidžia, tyrinėja, eksperimentuoja, atranda kūno judėjimo galimybes.</p> <p>Pasako, kada nori pabūti vienas.</p>	<p>patirtimi.</p> <p>Pasiūlo žaisti komandinius žaidimus, su taisyklėmis, organizuoja estafetes.</p> <p>Padedą vaikams, turintiems ne taisyklingą laikyseną, plokščiapėdystę.</p>
<p>Patiria judėjimo džiaugsmą</p>	<p>Laisvai juda, žaidžia judriuosius žaidimus, sportuoja salėje, lauke, pasirenka priemones, sportinį inventorių, laikosi saugaus atstumo, jaučia šalia esantį, padeda.</p> <p>Juda, žaidžia, atlieka jam patinkančius pratimus, eina, bėga, šliaužia, lenda, lipa, ropoja, šokinėja, keičia kryptį, tempą, greitį.</p> <p>Juda drauge su kitais poroje, rateliu, eilėje, dalijasi savo patirtimi, imituoja.</p> <p>Mimika, gestais, šypsena, žvilgsniu reiškia emocijas.</p> <p>Džiaugiasi pagyrimu, paskatinimu.</p>	<p>Pasiūlo įvairios judrios veiklos, žaidimų, priemonių, laisvo veikimo priemonių.</p> <p>Juda, veikia, žaidžia kartu su vaikais, organizuoja tikslingą judėjimą grupėje, salėje, lauke.</p> <p>Bendrauja, kalbasi, kartu kuria taisykles, saugią aplinką, pasiūlo priemones.</p> <p>Nuteikia aktyviai judėti, veikti, žaisti, atsižvelgia į individualią patirtį.</p> <p>Pastebi, vertina pastangas, pagiria.</p>
<p>Domisi artimiausia aplinka, jos poveikiu sveikatai</p>	<p>Stebi, tyrinėja, gamtą, aplinką, eksperimentuoja.</p> <p>Kalbasi, diskutuoja, aiškinasi, rengiasi pagal orą.</p> <p>Laisvai juda, bėgioja, žaidžia, sportuoja pačių sodintame pušynėlyje, kalbasi, diskutuoja apie sveikatą, kad žalieji augalai grynina orą, kvėpuoja, juos prižiūri, saugo, veido išraiška, mimika, gestais parodo patiriamas teigiamas emocijas.</p> <p>Klausosi, girdi, pasako, kad ligas sukelia mikrobai.</p> <p>Kartu su suaugusiais tvarko, švarina aplinką.</p>	<p>Organizuoja pasivaikščiojimus, išvykas, šventes, pramogas, vaikų vasaros stovyklą.</p> <p>Palaiiko norą tyrinėti aplinką, pajusti jos įtaką sveikatai.</p> <p>Atsižvelgia į kiekvieno vaiko individualią patirtį.</p> <p>Įtraukia šeimą į sveikos ir saugios aplinkos kūrimą.</p> <p>Kalbasi, diskutuoja, aiškina, kad malonu būti švarioje, tvarkingoje aplinkoje.</p>
<p>Domisi sveika gyvensena</p>	<p>Susidomi, apžiūrinėja, iliustracijas, plakatus, varto enciklopedijas, knygas, žiūri filmukus, televizijos laidas.</p>	<p>Pasiūlo, naudoja reklaminius bukletus, gožinę, pažintinę literatūrą, filmuotą medžiagą, įvairius personažus, žaidimus,</p>

<p>Kalba, diskutuoja, klausia, atsako apie sveikatą, sveiką gyvenseną.</p> <p>Stebi, tyrinėja sveiko maisto piramidę, aiškinasi, parodo, skiria sveiką maistą, pasako, kas nesveika.</p> <p>Juda, pasako, kad pavargo, nori pailsėti, pradeda suprasti miego svarbą.</p> <p>Nori ir dalyvauja renginiuose, kuria darbelius, padeda vieni kitiems.</p>	<p>Žaislus, sudomina, kalbasi, diskutuoja apie sveiką gyvenseną (sveikas maistas, poilsis, miegas, grūdinimasis).</p> <p>Organizuoja įvairius sveikatingumo renginius, kūrybinių darbų parodėles, įtraukia šeimą.</p>
---	---

PRIEMONĖS: žaidimai stalo, didaktiniai, dėlionės, loto sveikai gyvensenai formuoti, įvairūs žaislai, gydytojo instrumentai, vežimėliai, telefonai, pagalbos tarnybų žaidimų ir žaislų komplektai konstruktoriai, paveikslėliai, knygos, plakatai, enciklopedijos augimo, sveikos mitybos, sveikatos, saugumo temomis, priemonės varstymui, segiojimui, raišiojimui, Wesco sporto įranga, priemonės, įvairūs kamuoliai, kėgliai, virvės, gimnastikos suoleliai, trikrepsis, grožio staliukai, emocijų kortelės, kamuoliai, trasos automobilių, traukinių, vaikiškos atšvaitinės liemenės, kelio ženklai, žmogaus kūno muliažas ir kt.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Tai gebėjimas įgyti kalbinę patirtį, išsiugdyti kalbos jausmą, kalbinį aktyvumą, sugebėti klausyti ir kalbėti. Ši kompetencija reiškiasi visose gyvenimo srityse: atrandant ir pažįstant pasaulį ir save, bendraujant ir būnant greta su kitais, išreiškiant save ir kuriant.

UGDOMI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENŲ PAVYZDŽIAI	PEDAGOGO VEIKLOS PAVYZDŽIAI
<p>Bendrauja, bendra-darbiauja su vaikais ir suaugusiais</p>	<p>Susidomi, dalyvauja „Ryto rate“, supranta, kada bendraamžiai kviečia bendrauti, pasisveikina, atsisveikina.</p> <p>Žaidžia grupelėse, susiranda žaidimo draugą, kalbasi, diskutuoja, keičiasi su juo informacija.</p> <p>Kalbasi grupelėse su suaugusiuoju, išklauso, paklausia, jei ko nesuprato.</p> <p>Pasakoja patirtus įspūdžius, nutikimus.</p> <p>Fantazuoja, apibūdina, svarsto, dalinasi idėjomis, reiškia emocijas.</p> <p>Deklamuoja, pasakoja, vaidina, varto, knygas, žiūri animacinius, meninius filmukus.</p>	<p>Stebi, organizuoja „Ryto ratą“, kitas veiklas, kalbasi, palaiko norą bendrauti su bendraamžiais, suaugusiais.</p> <p>Išklauso, pasiūlo veiklą, žaidimą poroje, grupelėse, pastebi kiekvieną vaiką, kalbasi su kiekvienu vaiku ir grupele.</p> <p>Sudaro sąlygas patirti, išmokti.</p> <p>Kasdieninį bendravimą ir bendradarbiavimą žadina įvairiais ritualais, pasiūlo deklamuoti, pasakoti, vaidinti, vartyti, kurti knygas, žiūrėti filmukus.</p>
<p>Išreiškia save ir savo patirtį</p>	<p>Klausinėja, nori ir dalyvauja pokalbiuose, domisi, aiškinasi, sužino apie tradicijas, kultūros vertybes, papročius.</p>	<p>Pasiūlo įdomių temų, idėjų, inicijuoja pokalbius, diskusijas.</p> <p>Kviečia kartu kurti taisykles, jų laikytis.</p>

	<p>Kartu su suaugusiais kuria taisykles ir jų laikosi. Pasikviečia draugą, draugų žaidžia kalbinius, didaktinius, stalo žaidimus, pasakoja, atsakinėja į klausimus.</p> <p>Bendrauja, keičiasi patirtimi, reiškia savo nuomonę, svarsto, diskutuoja.</p> <p>Klausinėja, aiškinasi, diskutuoja, ieško informacijos knygose, enciklopedijose, žurnaluose, pasako, kad yra internete.</p> <p>Žaidžia stalo žaidimus, pastebi, įvardija pokyčius žmonių gyvenime, gamtoje.</p> <p>Smalsauja, tyrinėja, pasakoja, komentuoja įspūdžius.</p> <p>Klausinėja apie profesijas, pasako vardus, įvardija kuo dirba lopšelio-darželio darbuotojai, apsilanko.</p> <p>Dalyvauja renginiuose, dalijasi patirtimi su bendraamžiais ir suaugusiais.</p> <p>Aplanko artimiausius knygynus, bibliotekas, teatrus, pasakoja, išsako įspūdžius, ką matė, patyrė, pastebėjo.</p>	<p>Dėmesingai išklauso vaikus, parodo kokie jie svarbūs, domisi vaiko pažiūriu, nuomone.</p> <p>Organizuoja pokalbius, pateikia užduotis, siūlo ieškoti informacijos.</p> <p>Nuteikia, sudomina, organizuoja stebėjimus, kartu žaidžia žaidimus.</p> <p>Atkreipia dėmesį į vykstančius pokyčius žmonių gyvenime ir gamtoje.</p> <p>Organizuoja susitikimus su įvairių profesijų žmonėmis</p> <p>Organizuoja kultūrinės-pažintinės išvykas į knygynus, bibliotekas, teatrus, muziejus, įtraukia šeimą.</p>
<p>Susikaupia, klausosi ir išklauso</p>	<p>Klausosi grupės draugų, suaugusiųjų, kuria pasakojimus, istorijas, pasakoja, fantazuoja, imituoja skaitymą, deklamuoja eilėraščius.</p> <p>Išklauso, kalba po vieną, nepertraukia kalbančiojo, klauso, aiškinasi žodžių reikšmes.</p> <p>Domisi, klausosi įvairių įrašų, pajunta kalbos melodingumą, skambesį, ritmą, skiria kalbos intonacijas, jų įvairumą, tempą.</p> <p>Susidomi, susikuria erdves, pasirenka žaislus, žaidžia įvairius žaidimus vienas, keliese.</p>	<p>Stebi, atsižvelgia į mergaičių ir berniukų skirtumus, parenka, pasiūlo, skaito pasakas, literatūros kūrinius, patraukia dėmesį įdomiomis priemonėmis.</p> <p>Sudomina, įtraukia į pokalbius, diskusijas, pasiūlo pasirinkti juos dominančias temas.</p> <p>Pratina išklaudyti, išgirsti, naudoja informacines technologijas.</p> <p>Pasiūlo veiklą dėmesio sukaupimui, atminčiai lavinti.</p>
<p>Domisi knygomis, puoselėja meilę ir pagarbą</p>	<p>Susidomi, dalyvauja pokalbiuose, varto, žiūrinėja, „skaito“ knygas, domisi iliustracijomis, komentuoja.</p> <p>Atranda, parodo savo mėgstamas knygeles, klausosi žaismingų, įdomių pasakojimų,</p>	<p>Skiria laiko knygų skaitymui, inicijuoja knygų aptarimo valandėles, pakviečia, kartu lankosi lopšelio-darželio bibliotekėlėje.</p> <p>Sudomina, pasiūlo klausytis įrašų, pasakoja, komentuoja paveikslėlius, paaiškina, jei</p>

<p>knygai</p>	<p>nutikimų, istorijų, sekamų pasakų, skaitomų grožinės, pažintinės literatūros kūrinių, deklamuojamų eilėraščių, patarlių, skaičiuočių, muzikos įrašų grupėje, lopšelio-darželio bibliotekėleje, dalijasi įspūdžiais.</p> <p>Klausinėja, pasako savo nuomonę, trumpam sukaupia dėmesį, išklauso draugo pasakojimą, pasakoja pats, perkuria savaip.</p> <p>Žaidžia kalbinius žaidimus, klausinėja, atsakinėja į klausimus, reiškia savo nuomonę.</p> <p>Tvarko, prižiūri knygeles, grupės bibliotekėlę, knygas grupuoja pagal dydį, formą.</p> <p>Parodo suplėšytas knygeles, paprašo lipnios juostelės ir klijuoja.</p>	<p>vaikas ko nesuprato.</p> <p>Šnekina vaikus natūralioje aplinkoje, išklauso kiekvieną vaiką.</p> <p>Skaito, aptaria skirtingo stiliaus, žanro, turinio literatūros kūrinius.</p> <p>Užduoda probleminius klausimus.</p> <p>Organizuoja klausimų–atsakymų vakarones, knygelių tvarkymo valandėles.</p> <p>Tariasi ir kartu su vaikais įrengia grupės bibliotekėlę.</p>
<p>Domisi rašytiniais simboliais</p>	<p>Kalbasi, įsitraukia į veiklą, žaidžia žaidimus su spausdintomis stalo priemonėmis.</p> <p>Varto, žiūrinėja knygas, įvairius spaudinius, stebi, tyrinėja aplinką, jaučiasi patogiai.</p> <p>Ieško, susiranda, prašo paskaityti norimą knygą, atpažįsta raides, kitus simbolius.</p> <p>Mokosi, įvardija raides, dėliodamas, stumdydamas jas magnetinėje lentoje.</p> <p>Susidomi, pastebi įvairius užrašus, rašo, spalvina, piešia, kopijuoja, kuria knygeles, apibūdina.</p> <p>Kuria naujus žodžius, fantazuoja, pasakoja, imituoja skaitymą, žaidžia, kalba, domisi tarmiškais žodžiais, vaidina.</p>	<p>Kartu kuria kalbinę aplinką.</p> <p>Vaikų akių aukštyje pakabina abėcėles su raidėmis, paveikslėliais, su užrašais.</p> <p>Pasiūlo žaidimų, priemonių, įvairios spausdintinės medžiagos.</p> <p>Sudaro pasirinkimo situacijas, atsižvelgia į kiekvieno vaiko pomėgius, poreikius sugebėjimus.</p> <p>Įtraukia į pokalbius, vartoja vaizdingus žodžius, kalba taisyklingai, tarmiškai, kartu su vaikais kuria naujus.</p> <p>Atkreipia vaikų dėmesį į raides ir užrašus grupės ir kitose erdvėse.</p> <p>Drąsina vaikus save išreikšti garsais, vaizdais, formomis, judesiais.</p>
<p>Supranta gimtosios kalbos grožį, laivai išreiškia savo išgyvenimus</p>	<p>Žaidžia kalbinius žaidimus, vaidina, klausosi muzikos, dainavimo, grojimo.</p> <p>Kalba, stengiasi taisyklingai tarti garsus, žodžius, kartoja. pamėgdžioja suaugusįjį.</p> <p>Klausosi, pajunta kalbos melodingumą, vaizdingumą, ritmą, rimą, pasikartojimus.</p> <p>Išgirsta, supranta, pavadina, pasakoja, ką matė, girdėjo namuose, grupėje, išvykoje.</p>	<p>Sudomina, nuteikia, pakviečia žaisti emocijų, žaismingus kalbinius žaidimus.</p> <p>Kalba taisyklingai, pakartoja garsus, žodžius, sakinius, teisingai įvairiose situacijose.</p> <p>Pastebi, padrąsina kalbėti vaikus, turinčius kalbėjimo ir kalbos sutrikimų.</p> <p>Skaito, seka, pasakoja įvairių žanrų grožinės, tautosakos, pažintinės literatūros kūrinius.</p>

<p>Kalbinę raišką reiškia įvairiomis meninėmis priemonėmis</p>	<p>Dalyvauja pasivaikščiøjimuose, klauso, girdi, mėgdžioja aplinkos, gamtos garsus.</p> <p>Žaidžia tradicinius žaidimus, deklamuoja, piešia pagal muziką kalba, pasakoja ką piešia.</p> <p>Pasitenkinimą reiškia šypsena, žvilgsniu, gražiais žodžiais, šūkiomis.</p> <p>Varto meno albumus, klausosi pasakojimų apie menininkus ir jų kūrybą.</p> <p>Pakviečia kitą vaiką kartu vaidinti skaitytos knygos, girdėtos istorijos tema.</p> <p>Žiūrinėja knygeles, iliustracijas, kalbasi, dalijasi įspūdžiais, pasakoja nutikimus, matytą spektaklį, išvyką, šventę.</p> <p>Kviečia draugą, susitaria, žaidžia dėlionių, didaktinius žaidimus, komentuoja.</p> <p>Klausosi, pasakoja, seka, deklamuoja, vaidina, mėgdžioja, imituoja veikėjus judesiu, šokiu, mimika, gestais, atitinkamais žodžiais.</p> <p>Fantazuoja, piešia, kuria knygeles, skirtukus, aptaria, išsako savo nuomonę.</p> <p>Džiaugiasi, išgyvena, komentuoja, vertina savo, draugo žaidimą, veiklą, darbėlį.</p> <p>Žaisdamas rašo laiškus, sveikinimus, atvirutes, naudoja įvairius ženklus, rodo, ką pats užrašė.</p>	<p>Atkreipia vaikų dėmesį į kalbos melodingumą, skambesį, ritmą.</p> <p>Pakviečia įsiklausyti, išgirsti, pavadinti gamtos garsus, juos pamėgdžioti.</p> <p>Žodžiu, šypsena vertina vaikų pastangas kalbėti gražiai, taisyklingai, mandagiai.</p> <p>Pasiūlo idėjų, sumanymų kūrybai, saviraiškai.</p> <p>Pasiūlo knygelių, iliustracijų, paveikslėlių, žaidimų mergaitėms, berniukams, inicijuoja pokalbius.</p> <p>Pakviečia laisvai fantazuoti, kurti, žaisti.</p> <p>Organizuoja „Ryto ratą“, pokalbius, kalba, tariasi, ką vaikai nori išgirsti, pamatyti, sužinoti, patirti.</p> <p>Savo pavyzdžiu padaršina vaikus išreikšti save žodžiu, vaizdu, judesiu.</p> <p>Gerbia ir palaiko vaikų sumanymus, juos plėtoja.</p> <p>Užrašo vaikų mintis, „kalbos perliukus“.</p>
---	--	--

PRIEMONĖS: įvairios knygos, žaislinės knygelės su langeliais, perspektyviniu vaizdu, turinčios vaizdo ir garso efektų, trafaretų knygelės, enciklopedijos, plakatai, abėcėlės, raidžių, žodžių kortelės, magnetinės lentos ir raidės, kaladėlės su paveikslėliais ir raidėmis, raidžių trafaretai, atspaudai su raidėmis ir skaičiais, vardų ir paveikslėlių kortelės, dienotvarkės kortelės, pirštukų lėlytės, lėlės ant pagaliukų, karūnėlės, pieštukai, rašikliai, raštinės reikmenys, įvairūs ženklai, vokai, įvairių rūšių popierius, pasakų, kitų kūrinėlių įrašai, žaislinis kompiuteris, įvairūs stalo, didaktiniai raidžių ir žodžių žaidimai, grotuvai, logopedinių priemonių komplektai kalbėjimo ir kalbos tikslinimui.

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

Tai vaiko domėjimasis jį supančiu pasauliu, gebėjimas samprotauti ir spręsti problemas, mąstyti, taikyti įvairius pasaulio pažinimo būdus, įgyjant elementarų supratimą apie žmones, gamtinę ir kultūrinę aplinką, gimtinę.

UGDOMI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENŲ PAVYZDŽIAI	PEDAGOGO VEIKLOS PAVYZDŽIAI
Domisi ir pasakoja apie save, kitus	<p>Tyrinėja, pasako, diskutuoja kuo žmonės panašūs, kuo skiriasi.</p> <p>Kalbina, pakviečia, žaidžia, užmezga draugiškus santykius.</p> <p>Stebi, tyrinėja, ieško, atranda, pasako panašumus ir skirtumus savo ir grupės draugų išvaizdoje.</p> <p>Eksperimentuoja lytėjimu, užsimerkus apčiuopia, pasako ką liečia.</p> <p>Žaidžia, pasakoja apie save, pasako, parodo pirštukais kiek metų, pasako savo vardą, pavardę, kokioje gatvėje gyvena.</p> <p>Džiaugiasi, įvardija savo, kitų jausmus ir emocijas: linksmas, liūdnas, išsigandęs, guodžia, padeda vieni kitiems.</p>	<p>Organizuoja „Ryto, popietės, vakaro ratą“, pokalbius, kalbasi su vaikais, pasakoja, juda, pasiūlo plakatų, knygų ir kitų priemonių.</p> <p>Sudomina, pakviečia tyrinėti, stebėti, atkreipia dėmesį į berniukų ir mergaičių panašumus ir skirtumus.</p> <p>Sudomina, atliepia, tenkina pažinimo, bendravimo poreikius.</p> <p>Kartu žaidžia pirštų ir rato žaidimus.</p> <p>Pasiūlo žaisti lietuvių liaudies ratelius, žaidimus, kurių metu vaikai pristato save, pasako savo vardą, amžių.</p> <p>Pagiria, pasidžiaugia vaikų elgesiu, veikla.</p>
Domisi savo šeima ir kitais žmonėmis, jų darbu, kūryba, laisvalaikiu	<p>Kalbasi, diskutuoja apie šeimą, šeimos tradicijas, papročius, išsako meilę, susirūpinimą.</p> <p>Žaidžia vaidybinius, socialinius, didaktinius, stalo žaidimus, tariasi tarpusavyje dėl vaidmenų.</p> <p>Varto knygeles, atranda, pasako, sužino, ką žmonės dirba, pasakoja apie tėvelių profesijas, įvardija, kas dirba lopšelyje-darželyje.</p> <p>Laisvai juda, patys kuria žaidimo aplinką įvairiose erdvėse, pasirenka, kviečia draugus.</p> <p>Domisi, aplanko artimiausius kultūros paminklus, aptaria, diskutuoja, pasako, kur randasi.</p>	<p>Pasiūlo nuotraukų, knygų, įdomių priemonių, įtraukia vaikus į veiklą, skaito, rodo individualų dėmesį vaikui.</p> <p>Užduoda atvirus klausimus apie šeimą, profesijas, draugus, jausmus, puoselėja vaiko norą padėti suaugusiems.</p> <p>Sudaro sąlygas, pasiūlo kurti, imituoti, vaidinti, piešti.</p> <p>Parūpina įvairios informacijos, organizuoja išvykas, parodas.</p>
Savarankiškai naudojasi įrankiais ir priemonėmis	<p>Žaidžia, tyrinėja, susipažįsta, naudoja reikiamus įrankius, priemones.</p> <p>Smalsauja, žiūrinėja, stebi techniką bei įrankius savo aplinkoje, veikia, naudoja.</p> <p>Eksperimentuoja, veikia su mažiau įprastais</p>	<p>Pataria, kartu tyrinėja, padeda vaikui atrasti įrankių, priemonių paskirtį, naudojimo galimybes.</p> <p>Pasiūlo, padeda išbandyti neįprastų priemonių, įrangos veikimo būdus.</p>

<p>mis</p>	<p>įrankiais, priemonėmis, grupės įranga, matuoja įvairias temperatūras, laiką, ardo, konstruoja, fotografuoja, džiaugiasi.</p> <p>Įsimena, mėgdžioja, pavadina, vartoja įrankių ir priemonių apibendrinančius žodžius savo kalboje.</p>	<p>Atsižvelgia į kiekvieno vaiko individualius poreikius, gebėjimus, pagiria, paskatina, eksperimentuoti išbandyti, nebijoti klysti.</p> <p>Taisyklingai pavadina priemones, įrankius, namų apyvokos daiktus.</p>
<p>Tyrinėja, apibūdina daiktus, skaičiuoja</p>	<p>Žaidžia didaktinius žaidimus, su įvairiais žaislais, veikia su įvairių formų daiktais, nešioja, sveria, stato, paslepia, kviečia kitą vaiką ieškoti.</p> <p>Tyrinėja žaislus, įvairius daiktus, priemones, geometrines figūras, pastebi skirtumus, įvardina, skaičiuoja.</p> <p>Sudaro daiktų sekas pagal išorinius požymius, rūšiuoja, grupuoja, lygina: didelis, mažas, kietas, minkštas, kampuotas, apvalus, šiurkštus, švelnus, medinis, geležinis ir pan.</p> <p>Veikia, domisi, žaidžia, pastebi aplinkos daiktų formas, pasako, piešia, aplikuoja, tapo, konstruoja.</p> <p>Manipuliuoja su žaislais, daiktais, pasako jų savybes, spalvas, atspalvius.</p>	<p>Parūpina įvairių priemonių, pasiūlo, sužadina norą žaisti, veikti, tyrinėti.</p> <p>Kalbasi, diskutuoja, atkreipia dėmesį į būdingus daiktų, žaislų požymius.</p> <p>Sudaro sąlygas ieškoti, bandyti, atrasti, patirti.</p> <p>Sudomina, įtraukia į veiklą, drauge matuoja, grupuoja, lygina.</p> <p>Organizuoja tyrinėjimus, stebėjimus grupėje, kitose erdvėse, pasivaikščiojimus lauke.</p>
<p>Orientuoja- si laike ir erdvėje</p>	<p>Varto knygas, žaidžia stalo žaidimus, žiūrinėja paveikslėlius, aiškinasi, supranta.</p> <p>Atskiria, pavadina paros dalis, savaitės dienas, mėnesius, metų laikus, jų kaitą, būdingus požymius.</p> <p>Domisi kalendorinėmis, kitomis šventėmis, gimtadieniais, švenčia, kuria, piešia, kopijuoja, užrašo sveikinimus draugams, gamina karūnelės, kaukes.</p> <p>Žaidžia, laisvai juda erdvėje pagal žodinį nurodymą, simbolius.</p> <p>Tyrinėja, pasako daiktų padėtį vienas kito, savo atžvilgiu.</p> <p>Dėlioja žaislus, paveikslėlius, skaitmenis, nusako jų vietą lape, stalo atžvilgiu, tvarko</p>	<p>Parūpina reikiamų priemonių, nuteikia tyrinėti, mėginti, būti veikliam, išradingam pažįstant supantį pasaulį.</p> <p>Inicijuoja pokalbius, stebėjimus, moko, padeda suprasti, skirti, pavadinti laiko tėkmę.</p> <p>Išklauso, organizuoja stebėjimus, šventes, pramogas.</p> <p>Pasiūlo judrių žaidimų, pakviečia laisvai judėti, veikti, tyrinėti supančią erdvę, daiktus, tvarkytis.</p>

<p>Domisi gamta, augalais, gyvūnais, gamtos reiškiniiais</p>	<p>žaislus, padeda juos į vietą.</p> <p>Domisi, varto knygas, enciklopedijas, žiūri animacinius filmukus apie gyvūnus, augalus, juos lygina, atranda panašumus, skirtumus, pasako.</p> <p>Kalbasi, stebi, rūpinasi, prižiūri, pasako gyvūnų, augalų naudą žmogui.</p> <p>Pavadina paveikslėliuose, knygoje, aplinkoje, gamtoje dažniausiai sutinkamus gyvūnus ir augalus.</p> <p>Žaidžia, mėgdžioja, mena mįsles, klausosi patarlių, priežodžių, istorijų, klausinėja, dalijasi turima patirtimi.</p> <p>Pastebi, įvardija pokyčius gamtoje įvairiu metų laiku, būdingus darbus, imituoja žaidimuose.</p> <p>Stebi, grožisi, tyrinėja augalų augimą, negyvosios gamtos objektus ir reiškinius, žymi orą kalendoriuje, eksperimentuoja.</p> <p>Savarankiškai renkasi veiklą, diskutuoja, imituoja, kuria pasakojimus.</p>	<p>Parūpina albumų, knygų, bukletų, fotografijų, enciklopedijų, filmukų, sudomina.</p> <p>Kalbasi, pasakoja, diskutuoja apie gyvūnų ir augalų įvairovę, gamtos reiškinius.</p> <p>Žadina pagarbą gyvybei, gamtai, žmogaus darbui.</p> <p>Pakviečia ieškoti, stebėti artimiausioje aplinkoje augalus, gyvūnus, juos globoti, auginti.</p> <p>Organizuoja išvykas, atradimus.</p> <p>Pasiūlo patirtus įspūdžius reikšti žodžiu, garsu, vaizdu, judesiu.</p>
<p>Rūpinasi savo išvaizda, tvarkosi</p>	<p>Žaidžia kūrybinius-vaidmeninius žaidimus, tyrinėja, kalbasi, gražinasi. Diskutuoja apie savo ir kitų išvaizdą.</p> <p>Džiaugiasi paskatinimu, įvertinimu.</p> <p>Savarankiškai naudoja priemones, žaislus, juos tvarko, tausoja.</p> <p>Žaidžia, bendrauja, kuria grupės taisykles, jų laikosi, tariasi su draugais, suaugusiais, prisiima atsakomybę už savo ir kitų poelgius, padeda draugui, prašo draugų ir suaugusiųjų pagalbos.</p>	<p>Sudaro sąlygas tyrinėti, eksperimentuoti, dalytis patirtimi, spręsti problemines situacijas. Atsižvelgia į kiekvieno vaiko individualumą, išskirtinumą.</p> <p>Pasidžiaugia, pagiria, vertina vaikų pastangas būti tvarkingu.</p> <p>Kartu kuria taisykles, palaiko tvarką grupėje, artimiausioje aplinkoje.</p> <p>Sprendžia iškilusias problemas, padeda vaikams susivokti aplinkoje.</p>

PRIEMONĖS: Lietuvos Respublikos herbas, vėliava, žemėlapiai, enciklopedijos, plakatai, knygos, įvairios pažintinės knygutės, įvairūs žaidimai, vaisių, daržovių, augalų, gyvūnų loto, dėlionės geometrinės figūros, skaičiai, raidės, lentos rašomosios, magnetinės, skaičių, formų, dydžių, raidžių, spalvų kortelės, priemonės eksperimentavimui, tyrinėjimams: teleskopai, mikroskopai, didinamieji stiklai, smėlio ir vandens laikrodžiai,

kompasai, įvairios matavimo priemonės, pvz. balansinės, Wesco vaikiškos svarstyklės, Wesco magnetų rinkinys, kalendoriai, skaičiavimo priemonės, pinigų pavyzdžiai, konstruktoriai, lego rinkiniai, statybinė medžiaga, vaikiški kompiuteriai, metų laikų medis, šviesos stalai, smėlio anstalis, raidės, skaičiai, formos šviesos stalui, manipuliacijų kubai, telefonų aparatai, įvairios dėžės ir dėžutės, liniuotės, trafaretų rinkiniai ir kt.

MENINĖ KOMPETENCIJA

Vaiko gebėjimas įsivaizduoti, pajauti, kurti, grožėtis per dailę, muziką, teatrą, šokį, poreikis išreikšti save meno kalba, gebėjimas tyrinėti įvairias meninės raiškos priemones, gebėjimas kurti vaizduojant, muzikuojant, vaidinant, šokant, žaidžiant. savitai reikšti savo jausmus ir išgyvenimus.

UGDOMI GEBĖJIMAI	VAIKO VEIKSENŲ PAVYZDŽIAI	PEDAGOGO VEIKLOS PAVYZDŽIAI
<p>DAILĖ</p> <p>Tapo, piešia, aplikuoja</p> <p>lipdo greta, kartu, atranda liniją, spalvą, formą, dėmę</p>	<p>Domisi, pasirenka dailės priemonės, piešia, tapo, lipdo, aplikuoja, atranda liniją, spalvą, formą, dėmę.</p> <p>Veikia, kuria greta vienas kito, kartu, netrukdo.</p> <p>Pasakoja, diskutuoja, bendradarbiauja, dalinasi įspūdžiais, užduoda klausimus.</p> <p>Atranda, pastebi, spalvų įvairovę, dermę, kontrastą, pasako kam ir kaip naudojamos įvairios dailės priemonės.</p> <p>Pasako dailės darbų atlikimo seką.</p> <p>Kuria vaizdus, jungia skirtingas medžiagas, derina, komponuoja, pritaiko, pažymi savo darbelius.</p> <p>Domisi, stebi, pradeda vertinti, kuo jų darbeliai skiriasi, keičiasi idėjomis.</p>	<p>Sudaro galimybę kūrybiškai veikti.</p> <p>Pasiūlo idėjų, temų, sudaro sąlygas laisvai eksperimentuoti dailės priemonėmis ir medžiagomis.</p> <p>Kviečia dirbti greta, kartu, komandoje, organizuoja, pagiria.</p> <p>Žadina norą ieškoti, pastebėti, pajauti.</p> <p>Puoseleja, žadina saviraišką įvairiais dailės raiškos būdais: linija, dėmė, spalva, forma, erdve.</p> <p>Kartu džiaugiasi vaikų darbais, užrašo mintis, komentarus, vertina.</p>
<p>Domisi, gėrisi menine veikla, raiškiai pasakoja apie savo darbelį</p>	<p>Pasakoja, kalbasi, tariasi su bendraamžiams, suaugusiais, tai ką galvoja daryti, paaiškina, ką sukūrė, nusako kodėl, išreiškia emocijas.</p> <p>Žiūrinėja, aptaria, vertina darbelius su draugais.</p> <p>Stebi, pasakoja, apibūdina, kur buvo, ką aplankė, vertina tai, ką matė.</p> <p>Gėrisi, džiaugiasi savo ir kitų darbais, rengia darbų parodėles draugams, tėvams.</p>	<p>Palaiko norą bendrauti ir bendradarbiauti su grupės draugais, suaugusiais.</p> <p>Pratina diskutuoti, reikšti savo nuomonę, išklauso kiekvieną vaiką.</p> <p>Stebi, nuteikia klausytis kito.</p> <p>Sužadina vaiko norą pasakoti apie savo jausmus, vaizduoti.</p> <p>Grožisi, vertina savitą vaikų kūrybą, organizuoja kūrybinių darbų parodėles.</p>

<p>Stebi ir vertina meninę kūrybą, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais</p>	<p>Lankosi, stebi, aptaria tai, ką matė parodoje, spektaklyje. Varto, žiūrinėja meno albumus, fotografijas, tautodailės kūrinius, iliustruotas knygas, domisi dailininkais, liaudies kūrėjais.</p> <p>Stebi, tyrinėja, grožisi, tausoja, brangina, saugoja aplinką.</p> <p>Kaupia potyrius, įspūdžius, semiasi įkvėpimo kūrybai, išreiškia savo patirtį, domisi kito idėjomis.</p> <p>Klausosi muzikos kūrinių, išreiškia, atliepią jų nuotaiką, savo emocijas.</p> <p>Kartu improvizuoja trumpas sceneles pavieniui ir su draugais.</p>	<p>Parenka, pasiūlo, praturtina aplinką menininkų, tautodailės kūrinių.</p> <p>Pratina pasijusti kultūrinės aplinkos nariu.</p> <p>Kartu kuria, palaiko norą domėtis menine kultūrine aplinka.</p> <p>Diskutuoja, aptaria, išklauso visų vaikų nuomones ir pastebėjimus.</p> <p>Įtraukia į meninius, pažintinius tyrinėjimus, stebėjimus.</p> <p>Sudaro daug progų, situacijų kūrybinei saviraiškai ir išraiškai.</p>
<p>Tyrinėja, eksperimentuoja įvairiomis dailės priemonėmis ir medžiagomis</p>	<p>Naudoja, tyrinėja, eksperimentuoja įvairiomis dailės medžiagomis, priemonėmis.</p> <p>Tyrinėja, eksperimentuoja akvarele, guašu, moliu, plastilinu, gamtine medžiaga.</p> <p>Aktyviai veikia, žaidžia jomis, jaučia.</p> <p>Spontaniškai išbando naujus vaizdavimo būdus ir technikas, brauko pirštais, varvina dažus, maigo molį, plastiliną, prisitaiko prie naujų situacijų.</p> <p>Džiaugiasi, atranda įvairias dėmes, linijas, potėpius, formas, išreiškia save.</p> <p>Įsitraukia, susižavi, klausosi, diskutuoja, kaupia dailės žodyną.</p>	<p>Kuria įdomias situacijas, tyrinėjimus, eksperimentavimus, pateikia, pasiūlo įvairių dailės veiklos priemonių.</p> <p>Sudaro galimybes kausti įspūdžius, dailinę-meninę patirtį.</p> <p>Atsižvelgia į vaikų amžiaus galimybes.</p> <p>Palaiko vaikų norą laisvai, drąsiai, originaliai vaizduoti, kurti, atrasti variantus, keisti, pertvarkyti ir pritaikyti.</p> <p>Skaito, pasakoja, supažindina, įvardija, moko naudotis.</p>
<p>Naudoja spalvas, jų atspalvius</p>	<p>Laisvai žaidžia su spalvomis grupėje, lauke, salėje.</p> <p>Eksperimentuoja, džiaugiasi popieriaus lape išvydę įvairius, originalius, netikėtus spalvingus potėpius.</p> <p>Maišo spalvas, lieja, pavadina, turi mėgiamas spalvas.</p> <p>Tyrinėja, pasako, naudoja įvairią techniką,</p>	<p>Palaiko vaikų norą veikti savarankiškai, įgyvendinti savo sumanymus.</p> <p>Pateikia originalių, neįprastų idėjų, laisvai fantazuoti.</p> <p>Leidžia vaikams padaryti netvarką, veikiant su spalvomis.</p> <p>Pasiūlo žaidimų, eksperimentuoti su įvairiomis medžiagomis.</p>

<p>Tausoja dailės priemones</p>	<p>atranda įvairius raiškos būdus.</p> <p>Stebi, grožisi aplinka, gamta įvardija metų laikų spalvas, naudoja, kuria darbelius.</p> <p>Dalyvauja šventėse, išvykose, klausosi muzikos, skaitomų kūrinių, spalvomis reiškia nuotaiką.</p> <p>Bendrauja, aiškinasi, mėgdžioja, pratinasi saugiai, taupiai naudoti dailės priemones, medžiagas.</p> <p>Mokosi vienas iš kito, suaugusiojo, tariasi, padeda.</p> <p>Atkreipia dėmesį į savo ir kitų tvarkingai atliktą darbą.</p> <p>Susitvarko veiklos vietą, tvarkingai deda priemones į joms skirtas vietas, sako „sutvarkiau“, rodo auklėtojais, draugams.</p>	<p>Pasiūlo, pakviečia vaikus kurti, tapyti spalvomis, skambant muzikai.</p> <p>Organizuoja pasivaikščiojimus, stebėjimus, išvykas, šventes, įtraukia šeimą, socialinius partnerius.</p> <p>Savo pavyzdžiu pratina saugiai, taupiai, tvarkingai elgtis su dailės priemonėmis ir medžiagomis.</p> <p>Nuteikia vaikus laikytis įprastinės tvarkos, kultūringo bendravimo.</p> <p>Pratina vaikus pajusti pagarbą darbui.</p> <p>Pagiria, pritaria šypsena, mimika.</p>
<p>MUZIKA KLAUSYMAS Nusiteikia, klausosi įvairios muzikos</p> <p>Įgyja</p>	<p>Klausosi gamtos, natūralių aplinkos ir žmogaus skleidžiamų garsų. Įsiklauso į jų melodingumą, ritmą, skiria, apibūdina, mėgdžioja juos.</p> <p>Klausosi tylos, mėgdžioja gamtagarsius, garsažodžius.</p> <p>Domisi, klausosi muzikos įrašų liaudies, profesionalios muzikos kūrinių, atpažįsta, turi ir pasako savo nuomonę, linksma, greita, lėta, liūdna ir pan.</p> <p>Dainuoja, klausosi savo pačių dainavimo, žaidžia garsais, atkartoja girdėtą muziką, melodiją.</p> <p>Klausosi muzikos įrašų, „gyvos“ muzikos, patys groja, improvizuoja vaikiškais muzikos instrumentais, pačių pasigamintais.</p> <p>Muziką atliepia grojimu, dainavimu, judesiais.</p> <p>Žaidžia, domisi, klausosi skirtingo tempo, nuotaikos, muzikos žanro kūrinių ir juos</p>	<p>Nuteikia, pasiūlo pasiklausyti įvairių gamtos ir žmogaus sukeltų garsų. Pakviečia mėgdžioti juos balsu, įvairiomis priemonėmis.</p> <p>Pastebi, padrąsina vaikus, turinčius kalbėjimo ir kalbos sutrikimus.</p> <p>Sudomina vaikus muzika, parenka skirtingų stilių muzikos kūrinius, įrašus, demonstruoja vaizdines priemones.</p> <p>Klausosi su vaikais įvairios muzikos, grupėje, salėje, kartu apibūdina.</p> <p>Muzikos klausymui, atlikimui parenka natūralių gamtos, ritminių muzikos instrumentų akmenukų barškučių, kaladėlių, lazdelių, skarelių, skraisčių, kitų priemonių.</p> <p>Parenka skirtingo charakterio kūrinius.</p> <p>Supažindina vaikus su muzikinės „kalbos“</p>

<p>supratimą apie pagrindinius muzikos elementus</p> <p>DAINAVIMAS</p> <p>Dainuoja nesudėtingas daineles</p>	<p>apibūdina.</p> <p>Atpažįsta girdėtus kūrinius ir nusako kaip jie atliekami, kas atlieka.</p> <p>Tyrinėja, žaidžia, pavadina, įvardija muzikos instrumentus, jais groja po vieną ir drauge.</p> <p>Dainuoja trumpas, aiškaus ritmo daineles su instrumentiniu pritarimu ir be jo, taisyklingai kvėpuoja, stovi, aiškiai taria dainelių žodžius.</p> <p>Dainuoja drauge su kitais ir po vieną. Dainavimą palydi ritminiais judesiais, išmėgina savo balso galimybes, žaidžia su kalbos garsais, dainuoja daineles su pasikartojimais.</p> <p>Mėgdžioja, kartoja, intonuoja žaidimus, mįsles, garsažodžius, skaičiuotes.</p> <p>Klausosi, įvardina, įsimena, sako dainelių žodžius.</p>	<p>elementais, muzikos žanrais, muzikos instrumentais, jų skambesiu. Plečia vaikų muzikinį žodyną.</p> <p>Parenka ir kartu žaidžia muzikinius, didaktinius žaidimus.</p> <p>Parenka muzikinę klausą ir vokaličius įgūdžius lavinančius pratimus - žaidimus.</p> <p>Pasiūlo žaidimų, pratimų kvėpavimui lavinti, kartu žaidžia.</p> <p>Naudoja liaudies tautosaką, gamtos garsų pamėgdžiojimus, įvairios tematikos siauro diapazono daineles, ritminius muzikos instrumentus.</p> <p>Veikia, žaidžia kartu su vaikais, sudaro sąlygas mėgdžioti, kartoti</p> <p>Paaikškina rečiau vartojamų žodžių reikšmę.</p>
<p>Domisi, klausosi liaudies muzikos</p>	<p>Klausosi, dainuoja lietuvių liaudies, kalendorines dainas, giesmeles.</p> <p>Stebi, žiūrinėja, atpažįsta, įvardina tradicinius lietuvių liaudies instrumentus, žaidžia liaudies ratelius, šoka šokius.</p> <p>Dalyvauja pokalbiuose, reiškia nuomonę apie tautos papročius, tradicijas, sako „mes lietuviai“.</p> <p>Muzikuoja, džiaugiasi, dalyvauja gamtos ritmo kalendorinėse šventėse, įvairiose pramogose.</p>	<p>Parenka ne sudėtingus etnomuzikos kūrinėlius.</p> <p>Supažindina su muzikavimo tradicijomis, organizuoja tautos, kalendorines šventes, supažindina su tautos papročiais, mitologija.</p> <p>Padedą vaikams pajusti liaudies kūrybos vertę, grožį, meilę jai.</p>
<p>GROJIMAS</p> <p>Tyrinėja garso išgavimą įvairiais muzikos</p>	<p>Groja savo gamybos, ritminiais ir melodiniais vaikiškais muzikos instrumentais, atlieka įvairius ritminius pratimus.</p> <p>Eksperimentuoja buities ir gamtos daiktais garsams išgauti, skirtingais instrumentais.</p>	<p>Sudomina muzikos instrumentais, gamtos ritminiais instrumentais, parodo kaip jais grojama.</p> <p>Padedą tyrinėti, atrasti garsus šiais instrumentais, skatina ieškoti būdų, kaip išgauti ritminiais instrumentais trunkius -</p>

<p>instrumentais</p> <p>KŪRYBINĖ VEIKLA</p> <p>Žaidžia su muzika</p> <p>VAIDYBA</p> <p>Kuria, fantazuoja, vaidina</p> <p>Žaidžia, vaidina,</p>	<p>Žiūrinėja, tyrinėja, atranda skirtumus, susijusius su instrumentų rūšimis, pasako pučiamieji, mušamieji, styginiai ir kt.</p> <p>Pritaria grojimu savo dainavimui, suaugusiojo grojimui, mėgdžioja, improvizuoja, reiškia emocijas.</p> <p>Žaidžia, kuria, naudoja ritminius, melodinius motyvus, vaizduoja aplinkos reiškinius, mėgdžioja gamtos garsus.</p> <p>Improvizuoja muzikos instrumentais, kūno judesiais, dainuoja savo ir draugų vardus, kuria melodijas, ritmus žodžiams, žodžių junginius, rimuoja, sieja su judesiais, kuria naujus žodžius žinomoms dainelėms.</p> <p>Dainuoja, inscenizuoja daineles, ratelius, pasakas su dainuojamaisiais intarpais, imituoja judesius pagal suaugusiojo pavyzdį.</p> <p>Klausosi kūrinėlių, žiūri lėlių spektaklius, išsako savo nuomonę, išpūdžius perteikia žodžiu, vaizdu, judesiu.</p> <p>Tariasi, pasiūlo, emociškai renkasi vaidmenis.</p> <p>Žaidžia vaidmeninius žaidimus, vaidina vienas, drauge su kitu, aktyviai bendrauja su suaugusiuoju.</p> <p>Kuria, fantazuoja, improvizuoja, inscenizuoja trumpas sceneles, pagal literatūrinius, muzikinius, pačių sukurtus siužetus, tampa „artistu“, Mėgdžioja, išryškina būdingą veikėjo elgseną, kalbos manierą.</p> <p>Žaidžia, kuria, improvizuoja vaidybines situacijas.</p> <p>Tyrinėja iš ko pagamintos, pasiūtos lėlės vaidybai.</p>	<p>švelnius, aukštus-žemus garsus, kartu muzikuoja.</p> <p>Parenka ir pakviečia žaisti įvairius muzikinius žaidimus, ritminių motyvų sekas.</p> <p>Sudomina, parodo garsų išgavimo galimybes.</p> <p>Žadina vaikų kūrybiškumą.</p> <p>Pakviečia dalyvauti muzikinėje veikloje, žaidimuose.</p> <p>Drauge su vaikais tariasi, pasirenka daineles, pasakas, muzikinius žaidimus, muzikines didaktines užduotis.</p> <p>Plėtoja vaikų saviraišką, kūrybiškumą, norą savarankiškai muzikuoti.</p> <p>Kūrybingai saviraiškai parūpina įvairių muzikos instrumentų.</p> <p>Pasiūlo dainelių, kuriose žaidžiama žodžiais, žaidimus – spėliones, žaidžia kartu.</p> <p>Skaito, pasakoja, žaidžia, vaidina, turtina kalbą, vaizduotę.</p> <p>Sudomina, įtraukia į kūrybinę veiklą.</p> <p>Pasiūlo naujų neįprastų idėjų, temų.</p> <p>Palaiiko vaikų norą save išreikšti, kurti, vaidinti kasdien.</p> <p>Džiaugiasi vaikų atradimais.</p> <p>Tariasi, kalba, drauge kuria aplinką.</p> <p>Nuteikia, organizuoja matytų filmukų, spektaklių aptarimo valandėles.</p> <p>Organizuoja pramogas, šventes, įtraukia šeimą, socialinius partnerius.</p> <p>Parūpina priemonių žaidimams, vaidybai, inscenizavimui.</p> <p>Diskutuoja, svarsto, žaidžia, kalbasi, užduoda klausimus.</p>
--	--	---

<p>naudoja įvairias priemones</p>	<p>Mokosi elementaraus lėlės valdymo, atranda lėlės išraiškos priemones.</p> <p>Piešia, aplikuoja, gamina lėles, rodo draugams, suaugusiems, džiaugiasi.</p> <p>Laisvai kuria aplinką, naudoja dekoracijas, lėles, kaukes, vaidina trumpas sceneles.</p> <p>Kuria muzikos instrumentais, garso efektus pasakoms inscenuoti.</p>	<p>Pasiūlo, kartu žiūrinėja iliustracijas, paveikslėlius, klauso.</p> <p>Kartu vaidina, rodo, kaip valdyti lėles.</p> <p>Žaidžia, naudoja lėles pokalbiuose, žaidimuose, pasisveikinimo ritualuose.</p> <p>Kartu gamina įvairias lėles vaidybai, muzikos instrumentus.</p>
<p>ŠOKIS</p> <p>Šoka po viena, poroje, kartu</p>	<p>Laisvai juda erdvėje, improvizuoja judesiais, pajaučia judėjimo kryptį, tempą, ritmą, charakterį.</p> <p>Ritmingai atlieka elementarius judesius, šuoliukus, pritūpimus, sukinius, šoka, atlieka šokio žingsnelius, mėgdžioja.</p> <p>Šoka improvizuodami, laisvai, perteikia skambančios muzikos nuotaiką, vaizduoja įvairių gyvūnų, personažų būdingus bruožus.</p> <p>Šokdami, žaisdami judesius atlieka individualiai, poroje, ratelyje, eilėse (stovėdami, judėdami).</p> <p>Domisi, klausosi, diskutuoja apie praeities papročius, darbo veiksmus.</p> <p>Šoka, žaidžia lietuvių liaudies žaidimus, ratelius ir šokius.</p>	<p>Pakviečia judėti, improvizuoti, išreikšti save šokyje, pasiūlo skirtingo tempo kūrinėlių.</p> <p>Pasiūlo įdomių idėjų, moko šokio žingsnelių, pagiria, paskatina.</p> <p>Kviečia išbandyti ir derinti saviraišką bei kūrybą su vaizdu, žodžiu, judesiu, garsu, balsu.</p> <p>Kartu šoka. improvizuoja.</p> <p>Pakviečia šokti, žaisti individualiai, porose stovint, judant, pasidžiaugia.</p> <p>Kalbasi, pasakoja apie lietuvių liaudies šokis, šokių tradicijas.</p> <p>Organizuoja įvairius renginius, įtraukia šokio elementus, žaidimus.</p>

PRIEMONĖS: plakatai, įvairios knygos (piešimo, dainelių), įvairios enciklopedijos (rankdarbių, darbėlių), muzikos, pasakų įrašai, vaikiški muzikos instrumentai, Wesco varpų medis, Wesco sujugti būgneliai, Wesco Arpeggio varpai, įrašančios, kompaktinės plokštelės, muzikiniai žaislai, teatro širmos, lėlės, mažojo teatro rinkiniai, karūnėlės, piešimo, krepinis, spalvotas popierius, spalvoti pieštukai, flomasteriai, žymekliai, kreidelės, teptukai, dažai, plastilinas, molis, koliažo medžiagos, klizai, molbertai, segtukai, įvairūs rėmeliai, audio aparatūra, fotoaparatas ir kt.

4.1. UGDYMO METODAI

Lopšelio-darželio pedagogai siekia ugdymo turinio įgyvendinimo kokybės, taiko ugdymo metodus, kurie atitinka vaiko prigimtį, turtina patirtį, gebėjimus ir galimybes, vaiko individualumą,

kūrybiškumą, užtikrina kokybišką, į vaiką ir jo kompetencijų plėtotę orientuotą, ugdymo programos įgyvendinimą.

Pagrindinė ikimokyklinio amžiaus vaikų veikla ir ugdymo metodas – žaidimas. Maži vaikai smalsūs, todėl organizuojant ugdymo procesą taikome žodinius, vaizdinius, praktinius, kūrybinius, šiuolaikinius aktyviuosius ugdymo (si) metodus.

Žodiniai ugdymo metodai: žaidinimai, pokalbiai, skaitymas, pasakų sekimo valandėlės, gero palinkėjimas kitiems ir kt.

Praktiniai ugdymo metodai: muzikos klausymas, atsipalaidavimo valandėlės, panaudojant muzikos terapiją, modeliavimas, ugdymas pavyzdžiu, pamėgdžiojimas, susidraugavimas, atsipalaidavimas, estetiškos netradicinės aplinkos kūrimas ir kt.

Vaizdiniai ugdymo metodai: saviraiška meno priemonėmis (vaidyba, dailė, muzika, šokis), improvizavimas, šventinių popiečių, rytmečių, pramogų, švenčių organizavimas ir kt.

Kūrybiniai metodai: kūrybos proceso organizavimas, kūrybos pažinimas, mąstymas drauge, problemų sprendimas, tyrinėjimai, eksperimentavimai, bandymai, sumanymai, idėjos įgyvendinimas ir kt.

Šiuolaikiniai, aktyvieji ugdymo metodai: „minčių lietus“, „Ryto ratas“, vaikų klausimai, išsikalbėjimas, vaikų klausymosi, veikimas kartu su vaiku, diskusijos, kritinio mąstymo, savarankiškumo ugdymas, bendravimas ir bendradarbiavimas, individualus bendravimas su vaiku, komandinis darbas, darbas grupelėmis, savo veiklos įsivertinimas ir kt.

Ugdymo(si) metodai padeda ugdyti vaikų savarankiškumą, pasitikėjimą aktyvumą, kūrybiškumą, kritinį mąstymą. Taikant ugdymo(si) metodų visumą, ugdymo proceso veikla yra orientuota į vaiką, kur skatinama įvairi vaiko veikla, sukuriama skatinanti aplinka, atitinkanti ugdytinių amžiaus tarpsnius, vaiko laisvė kurti ir išreikšti individualybę veikloje.

Tinkamą ugdymo ir ugdymosi metodų parinkimą apsprendžia humanistinio ugdymo principai bei ugdymosi iš savo patirties principai, pedagogo kūrybiškumas.

4.2. UGDYMO APLINKA

Lopšelio-darželio ugdymo aplinka atliepia ikimokyklinio amžiaus vaikų poreikius, yra pritaikyta integruotai ugdomų specialiųjų poreikių vaikų ugdymui (si). Lopšelio-darželio vidinė ir išorinė aplinka yra šilta, jauki, saugi. Grupių erdvės, baldai, daiktai išdėstyti racionaliai, kad vaikas galėtų laisvai, kūrybiškai veikti, pedagogas galėtų matyti ir girdėti kiekvieną vaiką. Baldai, priemonės, lauko įrengimai, buities sąlygos yra orientuotos į vaiką, padeda vaikui jaustis gerai, jaukiai, užtikrina gerą mikroklimatą, psichologinį saugumą.

Lopšelio-darželio aplinka yra ugdymui ir ugdymuisi palanki aplinka:

* grupių erdvės suskirstytos į mažesnes erdves pagal ugdomas kompetencijas, kurios viena kitą papildo, pakanka priemonių vaikų kompetencijoms ugdyti, savarankiškai veiklai, aktyviam judėjimui;

* vyrauja priemonės, skatinančios individualius vaiko pasaulio pažinimo būdus (žaidimai, natūralios priemonės, priemonės bandymams, tyrinėjimams);

* sudarytos sąlygos, kad vaikas galėtų veikti individualiai, su vaikų grupele ir su visa grupe;

* priemonės yra saugios, patrauklios, estetiškos, daugiafunkcinės, vaikams prieinamos, išdėstytos vaikui aiškiai, suprantamai ir matomai.

Lopšelio-darželio aplinka skatina vaiko kūrybiškumą, vertybines nuostatas, socializaciją ir kultūrą:

* kreipiamas dėmesys į vaiko nuomonę, todėl grupių, kitų erdvių aplinkoje yra vaikų kūrybinės veiklos darbų;

* būtiniausia įranga, interjero dekoras, spalvos ir dydžiai priderinti prie asmeninių vaiko interesų ir poreikių;

* lopšelio-darželio aplinkoje pateikiama informacinė, pedagoginė medžiaga tėvams;

* sudaromos sąlygos tėvams dalyvauti grupės ir lopšelio-darželio veikloje.

Lopšelio-darželio grupių ir kitų erdvių ugdymo aplinka yra mobili, lengvai pertvarkoma, skatina vaiko aktyvumą, užtikrina ugdymo (si) sėkmę.

Lopšelio-darželio teritorija yra didelė, saugi, sveikatinanti, skatinanti tyrinėti. Ji nuolat prižiūrima ir tvarkoma.

Ugdymo (si) aplinka turtinama, atnaujinama, keičiama, atliepiant vaikų ir pedagogų edukacinius poreikius, interesus.

5. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Lopšelyje-darželyje vaiko vertinimas yra pozityvus, visuminis, padeda brandinti kiekvieno vaiko asmenybę, plėtoti jo gebėjimus, kompetencijas. Vertinimas ir ugdymas tarpusavyje glaudžiai susiję. Įvertinę vaiko pasiekimus, gebėjimus, žinodami jo pomėgius, poreikius, planuojame veiklą, kuriame aplinką, parenkame tinkamiausias priemones, būdus ir metodus, siekti pažangos, individualizuojame ugdymą, suteikiame tėvams informaciją apie vaiko ugdymą (si), individualią vaiko pažangą.

Vertinimo paskirtis: padėti vaikui tobulėti, atskleisti vaiko pasiektą pažangą. Vertinama individuali kiekvieno vaiko pažanga.

Vertinimo dalyviai yra vaikai, tėvai, pedagogai, specialistai.

Vaikai įsivertina savo pokyčius. Tai brandumo, saugumo ir bendradarbiavimo požymis.

Tėvai vertina savo vaiko pasiekimus.

Pedagogai, specialistai vertina kiekvieno vaiko brandą, pasiekimus, pažangą.

Vertinimo procesą sudaro: vertinimo planavimas, vertinimo metodai, vertinimo informacijos kaupimas ir fiksavimas, vertinimo informacijos analizavimas ir ugdymo proceso koregavimas.

* Vertinimo planavimas – vaiko pasiekimai vertinami du kartus, mokslo metų pradžioje ir mokslo metų pabaigoje.

* Vertinimo metodai. Vertinama aštuoniolika vaiko pasiekimo sričių, pateiktų „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše“. Pagrindinis vaiko pasiekimų pažangos vertinimo metodas yra vaiko stebėjimas natūralioje kasdienėje veikloje, pokalbiai su vaiku įvairios veiklos metu, vaiko realios veiklos ir jo darbų analizė, vaiko veiklos vaizdo įrašai, fotonuotraukos, klausimynai tėvams, specialistų pastabos ir komentarai, specialios vaiko pažinimo metodikos, informacijos kaupimas ir fiksavimas.

* Vertinimo informacijos analizavimas – sukaupta informacija analizuojama mokslo metų pradžioje ir pabaigoje: metodinės tarybos, mokytojų tarybos posėdžių metu pedagogas apibendrina ir įvertina vaiko pasiekimus, daromą pažangą, informuoja tėvus bei lopšelio – darželio administraciją.

* Ugdymo proceso koregavimas – vadovaujantis vertinimo informacija pedagogas pasirenka veiksmingiausius ugdymo metodus, būdus, priemones, padedančius individualizuoti ugdymą bei įsivertina savo darbą, planuoja profesinės kompetencijos tobulinimą.

* Vertinimo dokumentavimas: Vertinimo medžiaga kaupiama vaiko pasiekimų aplankale. Apie vaiko pasiekimus: kas jam labiau sekasi, kuriose srityse jam reikia padėti, pedagogai individualiai informuoja tėvus ir kartu numato, kaip padėti vaikui patirti sėkmę ir būti laimingu. Vaiko pasiekimų aplankalas yra konfidencialus dokumentas, jo turinį žino pedagogas, vaikas, tėvai, globėjai, vadovai.

6. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Adaškevičienė E. Judėjimo džiaugsmas. Lietuvos ikimokyklinukų fizinio aktyvumo optimizavimo programa. Vilnius, 1996.
2. Adaškevičienė E. Vaikų fizinės sveikatos ir kūno kultūros ugdymas. Klaipėda, 2004.
3. Andreikienė R.M. Ankstyvosios vaikystės pedagogika. Studijų knyga // Klaipėda, 2001.
4. Ankstyvojo ugdymo vadovas / Monkevičienė O. (Sud.). Vilnius: Minklės leidyba, 2001.
5. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2002.
6. Bulotaitė L., Gudžinskienė V., Monkevičienė O., Jakučiūnienė D. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Ikimokyklinis amžius. Vilnius, 2004.

7. Diane Trister Dodge, Laura J.Colker, Cate Heroman. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas //Vilnius: Presvika, 2007.
8. Grinevičienė N. Vaikystės žaidimai // Kaunas: Šviesa, 2002.
9. Grunelius E.M. Ankstyvosios vaikystės pedagogika. Valdorfo vaikų darželis // Vilnius: Lietuvos Valdorfo pedagogikos centras, 1999.
10. Halsen K.A., Kaufmann R.K., Saifer S. Ugdymas ir demokratijos kultūra. Ikimokyklinis amžius // Vilnius: Lietus, 1997.
11. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas (Taip pat ir specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams), projektas, 2013.
12. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. Vilnius: Leidybos centras, 1993.
13. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003-07-09 įsakymas Nr. ISAK-1015 “Dėl Priešmokyklinio ugdymo standarto”.
14. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005-04-18 įsakymas Nr. ISAK-627 “Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo” (Žin., 2005, Nr. 52-1752).
15. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011-06-07 įsakymas Nr. V-1009 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymo Nr. ISAK-627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo” pakeitimo“.
16. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2007-02-07 įsakymas Nr.179 „Dėl rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programos patvirtinimo“.
17. Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams. Ugdymo plėtotės centras, 2011.
18. Monkevičienė O. Vėrinėlis. Knyga auklėtojai. I dalis // Vilnius: Leidybos centras, 1995.
19. Monkevičienė O. Vėrinėlis. Knyga auklėtojai. II dalis // Vilnius: Leidybos centras, 1995.
20. Petrauskienė A., Zaborskis A. Aukime sveiki. Sveikatos ugdymas vaikų darželyje. Auklėtojos knyga // Kaunas: Farmacija, 2000.
21. Szarkowicz D.Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. 2006.
22. Šiaučiulienė L., Visockienė O., Talijūnienė P. Šiuolaikinės didaktikos pagrindai // Kaunas: Technologija 2006.
23. Teresevičienė M., Gedvilienė G. Mokymasis grupėse ir asmenybės kaita. Monografija // Kaunas, 2003.
24. Vaikų darželių programa “Vėrinėlis”. Vilnius: Leidybos centras, 1993.